

USHTRIA

Viti i 76-të i botimit Nr. 49 (827853)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 15 dhjetor 2023

Shqipëria, një strategjike e infrastrukturës në rajon dhe një faktor stabiliteti në Ballkan

» faqe 3

Gjeneralmajor Arben Kingji merr pjesë në ceremoninë e betimit të kursantëve dhe rekrutëve të rinj

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Arben Kingji mori pjesë në ceremoninë e betimit të kursantëve të SIB dhe KPO, si dhe të rekrutëve të rinj. Në ceremoninë, e cila u zhvillua në ambientet e Qendrës së Arsimit Profesional të Ushtarit, në Bunavi ishin të pranishëm gjithashtu zëvendëskomandanti i Akademisë së Forcave të Armatosura, kolonel Bardhyl Nuredini, komandanti i QAPU-së, nënkolonel Bujar Fejzo, komandantë, drejtorë drejtorish në SHP, familjarë, etj. Gjeneralmajor Arben Kingji, në përshëndetjen e tij shprehu kënaqësinë e marrjes pjesë në këtë ceremoni, duke e konsideruar atë shumë të veçantë dhe domethënëse në jetën dhe karrierën e çdo ushtaraku. “Ceremonia e betimit ushtarak është një ditë e shënuar dhe me domethënie shumë të madhe për të gjithë ne, ushtarët, nënoficerët dhe oficerët e Forcave të Armatosura. Betimi ushtarak përbën momentin më solem, atë të premtimit dhe betimit përpara flamurit kombëtar për besnikëri të përjetshme ndaj Kushtetutës, si dhe për t’i shërbyer me nder e për ta mbrojtur atdheun...”, - u shpreh ndër të tjera gjeneralmajor Arben Kingji. Më tej gjatë fjalës së tij, SHSHPFA shprehu vlerësim dhe kënaqësi që programin 10 - javor të Stërvitjes Bazë, i cili u zhvillua njëkohësisht në

Qendrën e Arsimit të Ushtarit, në Bunavi, në Regjimentin e Këmbësorisë së Jugut, në Poshnje si dhe në Regjimentin e Këmbësorisë së Veriut, në Vaun e Dejës, e kanë përfunduar me sukses 138 vetë, nga këta 54 kursantë të Kursit të Përgjithshëm të Oficerit dhe 84 rekrutë të rinj, duke synuar zhvillimin dhe forcimin e karakterit,

për të përmbushur trinomin e shenjtë “Nderi-Detyra-Atdheu”.

“Forcat e Armatosura janë në proces të vazhdueshëm transformimi dhe modernizimi në të gjitha nivelet dhe kjo kërkon domosdoshmërinë e hartimit dhe harmonizimit të programeve dhe kurikulave në institucionet arsimore, metodave teorike dhe praktike të

mësimdhënies, në drejtim të përgatitjes së një force të mirë trajnuar, të mirë arsimuar, profesioniste, për t’u përballur me sukses me sfidat në zhvillim në mjedisin e sigurisë...”, - u shpreh gjeneralmajor Arben Kingji.

Në përmbyllje të fjalës së tij, SHSHPFA gjeneralmajor Arben Kingji adresoi një falënderim të

veçantë për gjithë personelin e Qendrës së Arsimit të Ushtarit, Regjimentit të Këmbësorisë së Jugut dhe atij të Veriut, për punën e bërë dhe rezultatet e arritura gjatë gjithë kësaj periudhe të ngjeshur, si dhe u uroi suksese kursantëve dhe rekrutëve të rinj në rrugëtimin e tyre në radhët e Forcave të Armatosura.

Gjeneralmajor Arben Kingji priti komandantin e KFOR-it, gjeneralmajor Özkan Ulutas

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Arben Kingji priti në një takim zyrtar komandantin e ri të KFOR-it, gjeneralmajor Özkan Ulutas.

Në takimin e zhvilluar mes dy delegacioneve, gjeneralmajor Kingji, pasi i uroi suksese në detyrën e re, vlerësoi me nota maksimale angazhimin dhe rëndësinë e misionit KFOR, në ruajtjen e qëndrueshmërisë dhe sigurisë në Kosovë dhe rajon: “Shqipëria do të vijojë të japë kontributin dhe mbështetjen e saj ushtarake në misionin e NATO-s, KFOR. Ne do jemi gjithmonë pro alternativave për gjetjen e zgjidhjeve që në thelb kanë mbrojtjen e qëndrueshmërisë dhe sigurisë së Kosovës dhe mbetemi mbështetësja më e fortë e dialogut mes Kosovës dhe Serbisë. Gjithashtu, mbështesim dialogun Kosovë - Serbi, si një ndër hapat më të rëndësishëm që do i hapë rrugë zgjidhjeve të mëtejshme të problematikave në funksion të integritimit në strukturat ndërkombëtare”.

Gjeneralmajor Ulutas nga ana e tij u shpreh se: “Shqipëria me kontributin

e saj politik dhe ushtarak vijon të jetë një nga mbështetëset kryesore të misionit të NATO-s, KFOR dhe pro dialogut mes Kosovës dhe Serbisë, dialog ky që do t’i hapë rrugë zgjidhjeve të problematikave në funksion të integritimit në strukturat ndërkombëtare si dhe në shërbim të paqes dhe sigurisë në rajon dhe më gjerë.”

Në përfundim të takimit zyrtar, të

dy autoritetet reciprokisht falënderuan përkushtimin dhe bashkëpunimin e frytshëm në ruajtjen e stabilitetit dhe sigurisë në rajon.

Komandanti i KFOR-it, gjeneralmajor Özkan Ulutas, gjatë vizitës së tij në vendin tonë u prit në takim zyrtar edhe nga presidenti i RSH, sh.t. z. Bajram Begaj dhe ministri i Mbrojtjes z. Niko Peleshi.

Gjeneralmajor Arben Kingji priti ambasadorin e Spanjës Alvaro Renedo Zalba

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Arben Kingji priti në një takim të veçantë ambasadorin e Mbretërisë së Spanjës, Alvaro Renedo Zalba, i cili shoqërohej nga atasheu ushtarak spanjoll në vendin tonë, kapiten i rangut I Frederico Garsia Castro.

Gjeneralmajor Kingji në fjalën e tij, pasi i uroi mirëseardhjen, vlerësoi bashkëpunimin ushtarak midis dy vendeve, si dhe u shpreh besimplotë në mundësinë e rritjes së këtij bashkëpunimi në fushën e trajnimit, arsimimit dhe stërvitjes. Më tej gjatë fjalës së tij, gjeneralmajor Kingji adresoi një falënderim dhe vlerësim për kontributin e Mbretërisë së Spanjës në procesin e negociatave dhe anëtarësimit të Shqipërisë në Bashkimin Europian. Ambasadori Zalba nga ana e tij, falënderoi SHSHPFA për pritjen e ngrohtë dhe vlerësoi me nota pozitive rolin e Shqipërisë në Ballkanin Perëndimor, si promotore e paqes dhe sigurisë në rajon, si dhe shprehu gatishmërinë për forcimin e mëtejshëm të bashkëpunimit ushtarak mes dy vendeve.

Shqipëria, një strategjike e infrastrukturës në rajon dhe një faktor stabiliteti në Ballkan

Ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi, në ditën e 33-vjetorit të 'kryengritjes' së rinisë shqiptare, në realizimin e ëndrrës për ta parë Shqipërinë si gjithë Europa, në fjalën e tij përshëndetëse, si pjesë e të rinjve që nuk pranuan nënshtrimin, do të sillte në vëmendje rolin e Forcave të Armatosura, rëndësinë si dhe angazhimin e saj në mbrojtjen e vendit dhe interesave të përbashkëta si dhe transformimin e saj në kapacitete njerëzore të mirë arsimit dhe trajnimit të denjë për udhëtimin e përbashkët për ruajtjen e vlerave njerëzore të aleancës më të madhe, NATO. Në fjalën e tij, ministri Niko Peleshi foli për arritjet dhe vizionin për Shqipërisë si një faktor stabiliteti për Ballkanin Perëndimor. Peleshi nënvizoi se Shqipëria është sot prezente në 8 misione ndërkombëtare dhe po ashtu një strategjike e infrastrukturës së sigurisë në rajon, duke shtuar se Shqipëria sot është në momentin më të mirë historik.

"Shqipëria është pjesë e rajonit të brishtë të Ballkanit Perëndimor. Opinioni publik ka nevojë të dëgjojë ku qëndron Shqipëria në këtë situatë të brishtë. Shqipëria është vend pritës i stërvitjes më të madhe, "Defender Europe". Në janar mbërrin flota e re e helikopterëve, në pranverë flota e dronëve "Bayraktar".

Dy satelitët "Albania 1" dhe "Albania 2" mbulojnë territorin e Shqipërisë. Shqipëria sot është prezente në 8 misione ndërkombëtare. Krahas punës dhe investimit për përmbushjen e objektivave të kapaciteteve të NATO-s ne gjithashtu do të punojmë për projektet tona. Shtimin e flotës së helikopterëve. Së bashku me aleatët tanë strategjikë do të punojmë për të ndërtuar siguri në Korridorin e 8-të. Edukimi ushtarak do të jetë një komponent i përhershëm.

Ndërkombëtarizimi i edukimit ushtarak për të kontribuar edhe me dije tashmë është një proces më i zhvilluar. Vitin që vjen do të shtojmë forcat në KFOR, Kosovë, por edhe në Bosnje-Hercegovinë", - tha ndër të tjera ministri Niko Peleshi.

Ministri Peleshi deklaroi se kontributi i vendit tonë për paqen në rajon do të shtohet nga viti që vjen me më shumë trupa në KFOR, Kosovë, por edhe në Bosnje-Hercegovinë dhe në Rumani.

Ndër të tjera, ministri u ndal dhe tek edukimi ushtarak, ku deklaroi se kurset e formimit të ushtarakut në siguri dhe mbrojtje kanë filluar të zhvillohen në gjuhën angleze me studentë nga shumë vende të NATO-s. "Edukimi ushtarak do të jetë një komponent i përhershëm i zhvillimit tonë të mbrojtjes vetëm për të siguruar arsimimin e nevojshëm për ushtarakët, por edhe për të kultivuar karakterin dhe ndjenjën e patriotizmit. Ndërkombëtarizimi i edukimit ushtarak për të kontribuar me dije edhe për vendet e rajonit e më gjerë, tashmë ka filluar.

Kurset e formimit të ushtarakut në siguri dhe mbrojtje kanë filluar të zhvillohen në gjuhën angleze me studentë nga shumë vende të NATO-s. Kontributi ynë për paqen në rajon do të shtohet nga viti që vjen me më shumë trupa në KFOR Kosovë, por edhe në Bosnje-Hercegovinë dhe në Rumani. Shqipëria sot është eksportuese e paqes, prezente në 8 misione ndërkombëtare, në KFOR Kosovë, Bosnjë, Irak, Detin Mesdhe, Letoni, etj.", - deklaroi Peleshi.

Më tej ministri Peleshi do të sillte në vëmendje dhe disa nga objektivat e arritura përgjatë vitit 2023 si dhe ato që priten të realizohen në vitin 2024. Ku mes të tjerash renditeshin: Me buxhetin e miratuar, Shqipëria bëhet një nga vendet e para në NATO që përmbush zotimin e Samitit të Well-sit për dedikimin e 2% të PBB në mbrojtje; Modeli më i mirë i edukimit ushtarak i Akademisë Amerikane "West Point", është implementuar duke filluar nga ky vit akademik në AFA; Shqipëria nga ky vit ka komandën e Brigadës së Europës Juglindore (SEEBRIG); Në janar të vitit që vjen, Shqipëria bëhet udhëheqëse e Iniciativës Rajonale SHBA - Karta e Adriatikut - A5; Ministeriali i mbrojtjes së Europës Juglindore gjithashtu do të mbahet në Shqipëri në vitin e ardhshëm (SEDM).

KU DUAM TË SHKOJME

• Vizionin e KM për Shqipërinë si "Europa e

Ballkanit" në gjuhën e sigurisë dhe mbrojtjes ne e përkthejmë: Të ndërtojmë një Shqipëri të fortë, çka do të thotë një faktor i fortë stabiliteti për Ballkanin Perëndimor.

• Krahas punës dhe investimit për përmbushjen e objektivave të kapaciteteve të NATO-s, ne do të punojmë për një qëndrueshmëri kombëtare, për përforcimin e kapaciteteve tona kombëtare të mbrojtjes.

Sipas artikullit të 3-të të Traktatit të NATO-s projektet tona afatmesme dhe afatgjatë parashikojnë ngritjen dhe fuqizimin e: Sistemit të Mbrojtjes Ajrore dhe Mbrojtjes Anti-dron.

• Shtimin e flotës së helikopterëve "Blackhawk".

• Ndërtimin e Portit Ushtarak të Porto Romanos, si një bazë taktike ndihmuese e NATO-s me modelin e Bazës Ajrore të Kuçovës.

• Së bashku me aleatët tanë strategjikë do të punojmë për të ndërtuar siguri përgjatë Korridorit VIII, një korridor europian që lidh Detin e Zi me Detin Adriatik apo thënë ndryshe Adriatikut me krahun lindor të aleancës sonë, krahun më të kërcënuar të NATO-s.

• Edukimi ushtarak do të jetë një komponent

i përhershëm i zhvillimit tonë të mbrojtjes, jo vetëm për të siguruar arsimimin e nevojshëm për ushtarakët, por edhe për të kultivuar karakterin dhe ndjenjën e patriotizmit.

NDËRKOMBËTARIZIMI i edukimit ushtarak për të kontribuar me dije edhe për vendet e rajonit e më gjerë, tashmë ka filluar.

• Kurset e formimit të ushtarakut në siguri dhe mbrojtje kanë filluar të zhvillohen në gjuhën angleze me studentë nga shumë vende të NATO-s.

• Kontributi ynë për paqen në rajon do të shtohet nga viti që vjen me më shumë trupa në KFOR Kosovë, por edhe në Bosnje-Hercegovinë dhe në Rumani.

DINJITETI I USHTARAKUT

• Një mbrojtje e fortë kërkon një trajtim dinjitoz për ushtarakët e FARSH-së.

Rritja prej 40% e pagave për të gjithë ushtarakët i bëri FARSH-të të ngjiten nga niveli i trajtimit më të ulët, drejt niveleve më të larta në rajon, me synimin për të arritur mesataren e vendeve të aleancës.

• Kredi të buta për strehim, një laborator i dedikuar analizash dhe një klinikë dentare e dedikuar për ushtarakët dhe ish-ushtarakët janë

vetëm një pjesë e PAKETËS SOCIALE TË USHTARAKUT.

BASHKËPUNIMI CIVIL USHTARAK

• Ndërkohë që shpresojmë më të mirën, duke u përgatitur për më të keqen, ne punojmë për krahas institucioneve të tjera në rrugën për zhvillim kombëtar.

• MBROJTJA civile, përbashkimi i emergjencave dhe fatkeqësive natyrore, kanë gjithmonë në ballë ushtarakët e shkëlqyer të FARSH-së.

• Kapacitetet tona ushtarake nuk janë asete të fjetura por pjesë integrale e kapaciteteve kombëtare.

Shërbimi satelitor sot vjen në ndihmë të punës së shumë institucioneve të ligj zbatimit dhe zhvillimit.

Flota e dronëve, një kapacitet i ri ushtarak, do të kontribuojë gjithashtu në lehtësimin dhe përmirësimin e shërbimeve të tjera publike, nga rendi e siguria deri te infrastruktura.

Sistemi i mbrojtjes anti-dron do të mbulojë jo vetëm infrastrukturën ushtarake, por edhe atë civile.

Qendra ushtarake operacionale e Mbrojtjes Kibernetike është pjesë e infrastrukturës kombëtare të Sigurisë Kibernetike.

DHE NË FUND 2 FJALË PËR INOVACIONIN DHE TEKNOLOGJINË INOVACIONI

• Avancimi teknologjik dixhital galopant po transformon çdo fushë të shoqërisë, natyrisht edhe mbrojtjen.

• Inovacioni nuk është thjesht një MUNDËSI, por është një domosdoshmëri për sistemet tona të mbrojtjes.

• Nuk është një domain i vendeve më të zhvilluara, por më së shumti një shans për të tejkaluar diferencat.

• Ndjaj Shqipëria NUK do të jetë thjesht një ndjekëse në këtë proces.

• Ne kemi hapur Qendrën tonë të Inovacionit, ku do të punojmë për të qenë me hapin e kohës dhe pse jo një lider në rajon në fushën e transformimit teknologjik.

• Shqipëria është sot në momentin më të mirë historik.

• Kjo është Dita e Shqipërisë!

• Dita e shqiptarëve!

• Le të frymëzohemi nga ky moment dhe të punojmë për një të ardhme nga ku brezat do të shohin pas me krenari.

• Në atë të ardhme shqiptarët e Shqipërisë dhe Kosovës do të jenë të bashkuar në hapësirën e NATO-s dhe BE-së dhe do të thonë me bindje se jo vetëm ditëm të përballlemi me sfidat por i transformuam ato në ura të reja drejt ribashkimit me Europën.

Në Batalionin e Xhenios u zhvillua ceremonia e përcjelljes së Kontingjentit XIV EOD

Në mjediset e Batalionit të Xhenios të Komandës Mbështetëse, u zhvillua ceremonia e nisjes së Kontingjentit XIV EOD, i cili do të marrë pjesë në misionin e Prezencës së Përparuar të Përforcuar (Enhanced Forward Presence - eFP) të NATO-s, si pjesë e grup – batalionit kanadez të dislokuar në Letoni.

Në ceremoninë e organizuar me këtë rast mori pjesë drejtori i Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, kolonel Aleksandër Pando, zëvendëskomandant i Komandës Mbështetëse, kolonel Shkëlqim Çela, familjarët e kontingjentit EOD dhe efektivit të Batalionit të Xhenios.

Fjalën e hapjes e mbajti komandanti i Batalionit të Xhenios, kolonel Shkëlzen Mhillaj, i cili shprehu mirënjohje për SHPFA dhe Komandën Mbështetëse për mbështetjen e pakursyer të këtij misioni, si dhe falënderoi kontingjentin për përkushtimin e treguar në stërvitjen paradisllokuere, duke arritur aftësi operacionale për misionin dhe duke u shprehur besimplotë për kryerjen e këtij misioni.

Më pas fjalën përshëndetëse e mbajti drejtori i SHPFA-së, kolonel Aleksandër Pando, i cili shprehu mbështetjen në emër të SHPFA-së si dhe uroi kontingjentin për misionin e radhës.

Në emër të kontingjentit përshëndeti togër Denis Keshi, i cili, pasi falënderoi komandantin e Batalionit për mbështetjen e vazhdueshme gjatë stërvitjes paradisllokuere, u shpreh se kontingjenti do të përfaqësojë me dinjitet dhe krenari flamurin tonë kombëtar në Letoni.

Ceremonia vijoi me dorëzimin e flamurit për Kontingjentin XIV EOD, dhe u mbyll me një foto të përbashkët.

Gjeneral brigade Ylli Pulaj priti atasheun ushtarak të Republikës së Kosovës, kolonel Enver Hoti

Komandanti i Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë, gjeneral brigade Ylli Pulaj priti në një takim kortezie atasheun ushtarak të Republikës së Kosovës, kolonel Enver Hoti.

Gjatë takimit u diskutua mbi bashkëpunimin shumë të mirë mes vendeve për zhvillimin e kurseve institucionale nga oficerët e Forcës së Sigurisë së Kosovës pranë Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë.

Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë zhvillon analizën e punës vjetore

Në mjediset e Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë u zhvillua analiza vjetore mbi punën e realizuar nga kjo strukturë gjatë vitit 2023. Të pranishëm në këtë analizë ishin zëvendëshefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH-së, gjeneralmajor Manushaqe Shehu, drejtori i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, kolonel Aleksandër Pando, zëvendësdrejtori i drejtorisë së personelit në SHPFA si dhe drejtues të strukturave kryesore të Kolegjit.

Komandanti i Kolegjit të Mbrojtjes dhe Sigurisë, gjeneral brigade Ylli Pulaj, pasi falënderoi zëvendëshefin e Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor Manushaqe Shehu për prezencën e saj në këtë analizë vjetore së bashku me stafin, vijoi me prezantimin e analizës, duke u ndalur në arritjet dhe objektivat e realizuara gjatë vitit 2023 si dhe punën e bërë për realizimin e këtyre detyrave si: plotësimi i strukturës organike me pedagogë që kanë aftësi të spikatura, ndryshimi i bazës ligjore, me qëllim lehtësimin e ndërveprimit me Kolegje dhe Institucione të tjera simotra brenda dhe jashtë vendit për shkëmbimin e lektorëve, programeve dhe kurrikulave, zhvillimi i programit mësimor të rishikuar me kurset institucionale për Vitin Akademik 2023-2024, duke rritur modulet në gjuhën angleze, praktikën për përgatitjen e KLSM-14 si dhe puna për përgatitjen e programeve të mbrojtjes 2025-2030 për Kolegjin. Më pas gjeneral brigade Ylli Pulaj u shpreh se Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë (KMS) do të angazhohet për realizimin e të gjitha detyrave për përfundimin me sukses të vitit 2023

dhe fillimin e vitit 2024 me objektiva qartësisht të fokusuar në misionin e tij.

Në fjalën e saj zëvendëshefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor Manushaqe Shehu falënderoi për prezantimin gjeneral Pulaj dhe stafin për punën 1-vjeçare, duke cituar se: “Sot Ju bëtë bilancin e punës tuaj vjetore, ku me të drejtë shpalosët disa nga arritjet e institucionit tuaj të kualifikimit të oficerëve. Para së gjithash unë dua të falënderoj gjithë stafin tuaj për punën e mrekullueshme të bërë për kualifikimin e oficerëve të niveleve të ndryshme. Dua gjithashtu të falënderoj drejtuesit e kolegjit, kolonel Hajdarasin dhe tani gjeneral Pulaj, i cili i ka dhënë një impuls të ri punës së këtij institucioni të rëndësishëm arsimor ushtarak. Kolegji me strukturën e fundit të FA-së, i shkëputur nga AFA si institucion më vete në vartësi direkt të SHPFA, mundëson kualifikimin e oficerëve të niveleve të larta, si drejtues

të ardhshëm të Forcave të Armatosura, por edhe ushtarakë të FSK-së, të cilët prej vitesh janë bërë pjesë e kurseve tona. Unë u njoha edhe me arritjet tuaja për të cilat gjej rastin t’ju falënderoj të gjithëve si staf dhe në mënyrë të veçantë stafin e pedagogëve për punën e kryer, duke mbyllur me sukses kurset si: KTHOSH, KKSHP, KLO dhe KLSM-13. Parë në këtë kontekst, fokusi i punës suaj do të jetë ngritja dhe zhvillimi i një sistemi arsimor cilësor sipas standardeve të NATO-s, bazuar në parimet e profesionalizmit, duke kontribuar në rritjen e kapaciteteve të Forcave të Armatosura”.

Në këtë panoramë të punës njëvjeçare, u përmendën gjithashtu edhe disa vështirësi të hasura gjatë realizimit të procesit mësimor si infrastruktura dixhitale dhe hidrosanitare, për të cilat u diskutua edhe për gjetjen e opsioneve më të mundshme për zgjidhjen e tyre në të ardhmen e afërt.

Komandanti i Forcës Tokësore, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia pret atasheun e Mbrojtjes së Mbretërisë së Bashkuar

Komandanti i Forcës Tokësore, gjeneral brigade Ilir Xhebexhia priti në një takim kortezie atasheun e Mbrojtjes së Mbretërisë së Bashkuar, nënkolonel Timothy Wight Boycott.

Komandanti i FT-së, pasi i uroi mirëseardhjen, vlerësoi bashkëpunimin e shkëlqyer mes Forcës Tokësore dhe Forcave të Armatosura të Mbretërisë së Bashkuar, kontributin që ato kanë dhënë në drejtim të rritjes së kapaciteteve të FT-së në trajnim, stërvitje dhe pajisje.

Më pas për atasheun u prezantua një brifing i shkurtër mbi strukturën e re të organizimit të Forcës Tokësore, misionin, detyrat e saj, kapacitetet operacionale, kontributin e FT-së në misione në përbërje të NATO-s etj.

Në këtë takim, vëmendje e veçantë iu kushtua planit të bashkëpunimit dypalësh në fushën e Mbrojtjes për vitet 2024 - 2025.

Atasheu, pasi falënderoi komandantin dhe të pranishmit për pritjen e ngrohtë, theksoi se bashkëpunimi midis dy forcave tokësore tona do të forcohet akoma më shumë për të qenë sa më ndërveprues në përgjigje të situatave kritike që po kalon rajoni ynë.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Teksa jeni duke luftuar për të thënë “jo” në punë dhe në vend të kësaj ndjeni nevojën për të ndihmuar vazhdimisht kolegët, mund të jeni duke kompromentuar suksesin tuaj.

Sado e vrazhdë që tingëllon, të qenit i ndërgjegjshëm dhe i mirë me të tjerët mund të ketë një kosto për sa i përket suksesit në karrierë. Njerëzit që bien dakord më lehtë kanë një tipar personaliteti të karakterizuar nga dhembshuria, miqësia, mirësjellja dhe ndjeshmëria. Njerëzit me këtë tipar personaliteti përshkruhen si “të këndshëm”; ata priren të bëjnë miq të mirë, janë dëgjues të mirë dhe kolegë të mirë.

Punonjësit që janë të mirë me të tjerët kanë të ardhura më të ulëta se njerëzit “e papëlqyeshëm” nga stafi. Ata gjithashtu priren të kenë status më të ulët profesional (për shembull, ata marrin më pak avancime). Të qenit shumë i mirë mund të jetë gjithashtu një problem për ‘drejtuesit’, të cilët shpesh kanë nevojë të marrin vendime të vështira dhe të japin lajme të këqija në mënyrë që punët të kryhen.

Njerëzit e këndshëm ka të ngjarë të tërhiqen nga profesionet “sociale” që janë emocionalisht kërkuese.

A duhet të jemi vazhdimisht ‘të mirë’?

Duket se ka dy arsye pse njerëzit e këndshëm pësojnë pengesa në karrierë. Njerëzit ‘e mirë’ mund të sakrifikojnë suksesin e tyre në procesin e kënaqësisë së të tjerëve. Ata kanë më pak gjasa të negociojnë në mënyrë agresive pagën e tyre dhe kanë më shumë gjasa të jenë pasivë në situata konflikti.

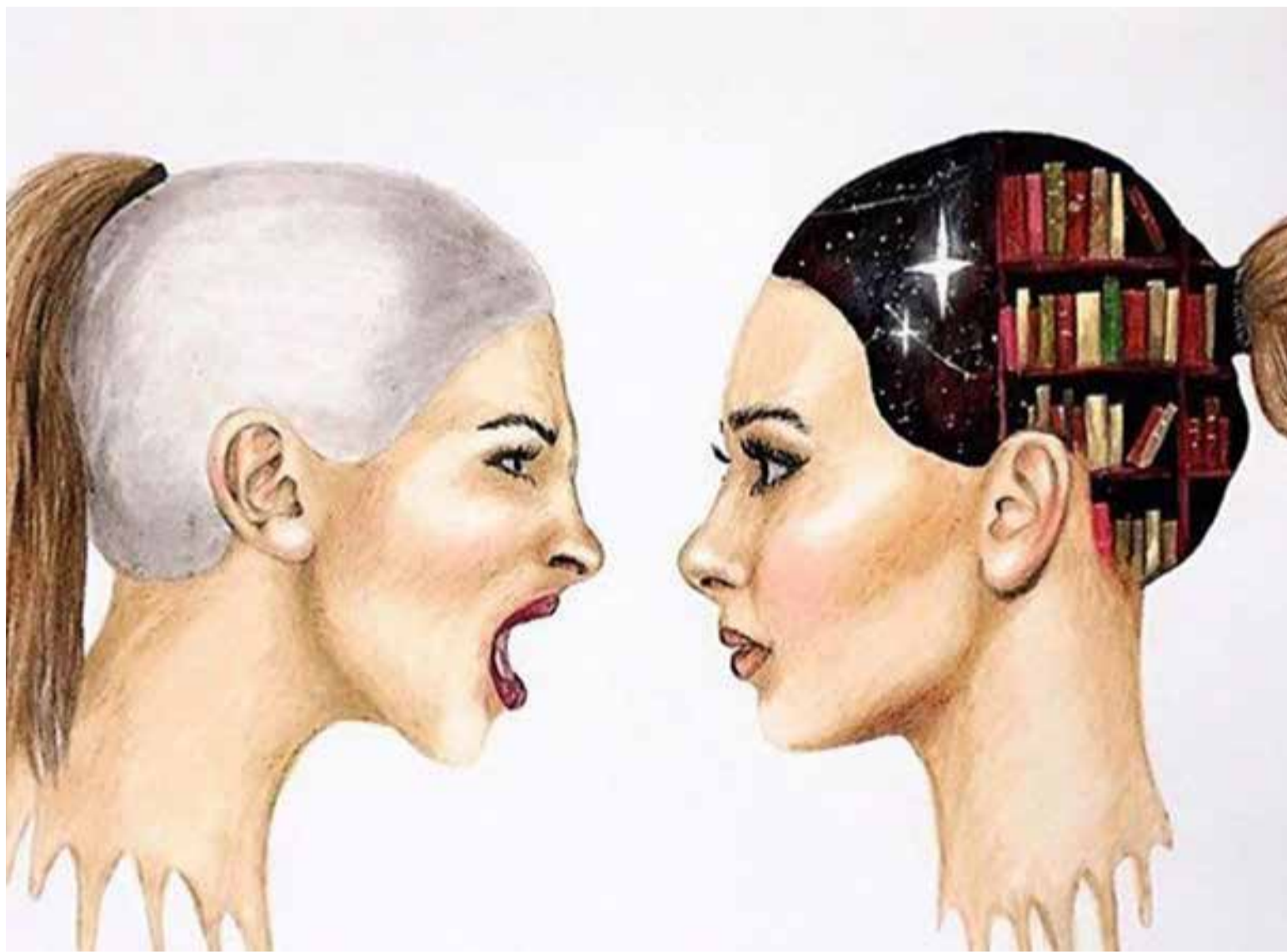
Nga ana tjetër, njerëzit që janë të pakënaqur, janë më të fokusuar dhe konkurrues. Ata nuk lejojnë që dhembshuria e tyre për të tjerët të pengojë qëllimet e tyre. Fatkeqësisht ekzistojnë një numër i konsiderueshëm njerëzish të tillë, që formimi i tyre bazik mungon. Njerëzit me këtë lloj personaliteti janë gjithashtu të lartë në atë që njihet si “treshe e errët” e narcizmit, psikopatisë dhe makiavelizmit, të cilat gjithashtu kohët e fundit janë lidhur me të ardhura më të larta. Individët me këto tipare e veçanërisht me narcizëm, kërkojnë në mënyrë aktive prestigj, synojnë punë të nivelit të lartë dhe ua bëjnë të ditura arritjet e tyre atyre që i rrethojnë. Ndërkohë, njerëzit më të sjellshëm priren të jenë modestë dhe nuk shprehin mburrjen për arritjet e tyre.

Përfitimet e të qenit i mirë

Megjithëse kjo mund të ndikojë në avancimin në karrierë, të qenit njeri i sjellshëm ka përfitimet në vendin e punës. Për shembull, njerëzit e sjellshëm kanë më pak gjasa të jenë viktima të ngacmimit. Ata gjithashtu priren të performojnë mirë në punët që kërkojnë ndërveprime ndërpersonale si shërbimi ndaj klientit, dhe kanë raporte të mira me kolegët në ekip.

Njerëzit e tillë, janë bashkëpunëtorët më të mirë, pasi kanë disa lloj karakteristikash që mund të kontribuojnë në kulturën pozitive organizative. Por, njerëzit e tillë empatikë janë

“Nuk ka gjë më të frikshme se injoranca në veprim”

● Sado e vrazhdë që tingëllon, të qenit i ndërgjegjshëm dhe i mirë me të tjerët mund të ketë një kosto për sa i përket suksesit në karrierë. Njerëzit që bien dakord më lehtë kanë një tipar personaliteti të karakterizuar nga dhembshuria, miqësia, mirësjellja dhe ndjeshmëria. Njerëzit me këtë tipar personaliteti përshkruhen si “të këndshëm”; ata priren të bëjnë miq të mirë, janë dëgjues të mirë dhe kolegë të mirë.

të prirur të angazhohen në profesione që kërkojnë emocione, ata priren të jenë më elastikë se të tjerët në këto profesione. Kjo është për shkak se krijojnë marrëdhënie pozitive me kolegët dhe pacientët, gjë që ndoshta zbut sfidat që kanë këto profesione. Të qenit person i sjellshëm dhe që bie lehtë dakord mund të rrisë suksesin në karrierë, kur kombinohet me disa tipare të tjera, siç është ajo e të qenit i ndërgjegjshëm.

Çfarë duhet të bëni nëse mendoni se jeni shumë i sjellshëm në të gjitha situatat

Ka disa gjëra që njerëzit mund të bëjnë nëse mendojnë se sjellja e tyre tejet e mirë po e pengon suksesin e tyre në punë. Punonjësit e ‘këndshëm’ mund ta përdorin natyrën e tyre të mirë në mënyrë më strategjike, duke vazhduar të ndihmojnë të tjerët, por duke mos hezitur të kërkojnë favore në këmbim.

Mund të mbetesh një koleg i mirë aty ku është e mundur, por jo të sakrifikosh punën për të ndihmuar të tjerët. Njerëzit e tillë zakonisht janë shumë modestë, një këshillë: mos e mohoj suksesin dhe punën tënde dhe mos ua atribuoj vazhdimisht atë të tjerëve. Jini të vetëdijshëm për

vlerat tuaja dhe fokusoni në qëllimet që ju çojnë në avancimin tuaj!

Dikush edhe mund të thotë se elementët injorantë janë prezentë kurdoherë në shoqëri, pasi e gjithë shoqëria nuk mund të jetë me të njëjtin nivel. Natyrisht, kjo është e pranueshme dhe e pamohueshme, por mendoj se e keqja e reflektimit të kësaj dukurie te ne ka të veçantat e saj. Së pari, prania e tyre është në përmasa të ndjeshme. Së dyti, të tillë elementë po shfaqen edhe në poste e pozicione drejtuese.

Po cilat janë të këqijat që po na sjell prania e kësaj mase elementësh injorantë?

Po t’i ndjekim me vëmendje zhvillimet e kohës dhe dukuritë kriminale që përjetojmë, mendoj se disa prej këtyre dukurive janë rrjedhojë edhe nga prania e këtyre elementëve. Jo të pakta janë rastet që aktorë të kryerjes së dukurive kriminale apo të akteve të tjera të shëmtuara dhe jashtë normave njerëzore kanë qenë elementë nga masa e injorancës së përjetuar. Gjithashtu, prezenca e këtyre elementëve në jetën e përditshme reflekton në fjalorin banal që përdorin gjatë komunikimit, të folurit me zë të lartë në rrugë e mjedise sociale,

në lëvizjen e makinave që kanë në përdorim, duke shkelur normat dhe rregullat e qarkullimit, që pa dyshim tërheqin vëmendjen e njerëzve e të tjera dukuri të papranueshme. Konflikte shqetësuese në raportet me të tjerët, deri në akte të rënda kriminale, si rrjedhojë e mungesës së formimit dhe nivelit kulturor, e ndjenjës së madhështisë dhe e superioritetit ndaj të tjerëve. Të gjithë jemi dëshmitarë edhe për këtë realitet nisur nga zhvillimet e ndodhura.

Prania e elementëve injorantë edhe në poste drejtuese për arsye të rrethanave të ndryshme dhe zhvillimeve të kohës, po prezanton nga ata mënyra drejtimi me gjuhën e dhunës, arrogancës dhe prepotencës, duke shfrytëzuar pozicionin dhe pushtetin që kanë, dhe jo me gjuhën e profesionalizmit dhe të arsyes. Pa dyshim, prania e tyre me të tilla praktika po pengon ndjeshëm edhe mbarëvajtjen e punës aty ku punojnë dhe drejtojnë.

Së fundi dua të nënvizoj se prania e elementëve injorantë me pasojat që po na sjellin në jetën e përditshme, duhet parë si një shqetësim dhe problem serioz për të gjithë shoqërinë tonë, për ta kufizuar dhe parandaluar prezencën e tyre,

Ismet Bellova, legjenda e mikrofonit sportiv shqiptar, profesori model në një dekadë në Shkollën Ushtarake "Skënderbej"

Ismet Bellova, mjeshtri i radio-kronikës dhe gazetarisë sportive, komentatori me zërin brilant që për gati gjashtë dekada përcolli në shtëpitë dhe hapësirat mbarë shqiptare emocionet e jashtëzakonshme të sportit e në veçanti futbollit.

Në trashëgiminë e fondit të artë të radios shqiptare, transmetimet e klasit të lartë të Profesor Bellovës, zënë një vend të merituar, aq të vlefshme për brezat e rinj të gazetarëve sportivë. Ashtu sikundër me të drejtë vlerësohet edhe kontributi i tij i spikatur në Shkollën e Mesme Ushtarake "Skënderbej" dhe Klubin Sportiv "Partizani", në edukimin dhe përgatitjen e shumë talenteve sportive.

Ismet Bellova, legjenda e papërsëritshme e mikrofonit sportiv, mësuesi pasionant i skënderbegasve e qindra të rinjve në mbarë vendin që ishin të apasionuar e arritën rezultate në sportin shqiptar, u lind më 1 qershor të vitit 1934...Ai ishte mjeshtër i mikrofonit dhe mik i shtrenjtë për këdo që mbështetej tek ai, profesor Bellova është shprehur se "Anton Mazreku u përket atyre figurave të shquara të kulturës fizike dhe sporteve tona, që e kanë filluar jetën e tyre me sportin qysh në moshë të njomë, në fëmijëri, i kanë dhënë rininë sportit dhe e kanë mbyllur jetën e tyre po me sportin". Dhe sikur Plutarku t'i kishte njohur këta dy viganë inteligjentë të lëvizjes tonë sportive, padyshim që do t'i kishte shtuar veprës së tij "Jetët paralele" edhe atë të këtyre dy njerëzve me aq vlera dhe aq të ngjashëm. Madje, do të shtoja se kjo ngjashmëri arrin deri tek kultura e tyre e lartë letrare. Dhe ashtu sikurse vëren i ndjeri dhe i dituri Jup Kastrati për Antonin, duke e quajtur atë një poet të vërtetë, po kaq poet në prozën e tij paraqitet në nektarin që nxjerr nga goja edhe Ismet Bellova, i cili ka ditur të qëndisë aq bukur me metafora, krahasime dhe figura letrare në të gjitha transmetimet në mikrofon apo në artikujt e pafund dhe librat që ai ka shkruar.

Profesor Ismeti, bashkoi në një, sportin me artin, duke i dhënë atij rëndësinë që i jepnin grekët e vjetër pas vitit 581 para erës së re, Lojërave Olimpikë, ku veç garave sportive zhvilloheshin edhe ato muzikore.

Kushdo që e ka dëgjuar, vështirë të mos jetë drithëruar nga vibrimet melodioze të zërit bellovan, vështirë të mos jetë emocionuar deri në përlojtje dhe vështirë të mos i jetë rritur adrenalina e krenarisë dhe atdhedashurisë.

"Mësuesi i Popullit", "Nderi i Sportit Shqiptar", "Urdhri Olimpik", Urdhri i Artë "Naim Frashëri", Urdhri "Naim Frashëri" i klasit të parë, Urdhri i Punës i klasit të parë, fitues i disa çmimeve, deri "Mirënjohja e Tiranës" etj., flasin qartë për personalitetin madhor të Ismet Bellovës. Por rruga për të mbërritur këto maja nuk ka qenë aspak e lehtë. Fillimisht, mësues në gjimnazin "Qemal Stafa" në Tiranë e më vonë, duke qenë fare i ri në moshë, caktohet kryetar i komitetit të fizkulturës dhe sporteve në Qarkun e Dibrës, ku me aftësitë dhe seriozitetin e tij u bë prekursor i mobilizimit për kalimin e mungesave dhe vështirësive të jashtëzakonshme, dhe ku ai la gjurmë të pashlyeshme. Më pas, emërohet mësues për një dekadë në shkollën e mesme të lavdishme "Skënderbej", për të vazhduar në një tjetër shkollë "Politeknikumin 7 Nëntori", me aq tradita edhe në sporte, ku punoi për dymbëdhjetë vjet të tjera. Kjo ka qenë dhe periudha më shkëlqimtare e gjithë karrierës së tij ose apogjeu i tij pedagogjik, pasi është ashtu sikurse vëren Artur Shopenhaueri se "sa më fisnike të jetë puna, aq më e madhe do të jetë kënaqësia". Tani, ai kishte eksperiencën e vyer të Dibrës, të Korçës, ku kreu shërbimin ushtarak dhe Elbasanit, duke organizuar mjaft mirë punën për paraqitjen e ekipeve në spartakiadat që zhvilloheshin, por edhe atë të drejtimit të ekipit të atletikës së sport-klubit "Partizani", ku arriti të caktohet edhe krye trajner i ekipeve të atletikës dhe që u kurorëzua me shumë e shumë rekorde dhe fitimin e kupave të kampionit. Në fillimin e viteve '60, Ismeti, kishte fituar autoritetin e një njeriu shumë të dashur, të aftë dhe punëtori të palodhur dhe fjala e tij dëgjohej me të njëjtin respekt si nga nxënësit, ashtu dhe nga kolegët apo eporët e asaj shkolle. ky autoritet nuk e largonte aspak, përkundrazi, ai dinte të fitonte zemrat dhe të futej në botën e brendshme. Duke e ndjerë veten krejtësisht të shpenguar në marrëdhënie me nxënësit, njeri prej tyre tregon: "Mbah mend se njëherë, kur nisëm të flasim për teoricienët pararendës të marksizmit, na tha se ky François-Noël Babeuf-i juaj të gjithë doktrinën babuviste, mund ta ketë ngritur mbi një kështjellë rëre, por diçka, që ju begsat duhet ta dini mirë, e ka

“ ISMET BELLOVA, LEGJENDA E PAPËRSËRITSHME E MIKROFONIT SPORTIV, MËSUESI PASIONANT I SKËNDERBEGASVE E QINDRA TË RINJVE NË MBARË VENDIN QË ISHIN TË APASIONUAR E ARRITËN REZULTATE NË SPORTIN SHQIPTAR, U LIND MË 1 QERSHOR TË VITIT 1934...AI ISHTE MJESHTËR I MIKROFONIT DHE MIK I SHTRENJTË PËR KËDO QË MBËSHTETEJ TEK AI, PROFESOR BELLOVA ËSHTË SHPREHUR SE "ANTON MAZREKU U PËRKET ATYRE FIGURAVE TË SHQUARA TË KULTURËS FIZIKE DHE SPORTEVE TONA, QË E KANË FILLUAR JETËN E TYRE ME SPORTIN QYSH NË MOSHË TË NJOMË, NË FËMIJËRI, I KANË DHËNË RININË SPORTIT DHE E KANË MBYLLUR JETËN E TYRE PO ME SPORTIN".

thënë tmerrësisht saktë: "Në shoqërinë e ardhshme, personaliteti kryesor do të jetë mësuesi, jo gjenerali". Dhe ndofta se e kishte kuptuar kështu dhe para kohe, ai ndihej i barabartë me gjeneralët që nuk mungonin asnjëherë në mjediset dhe stadiumet tona, pasi ishte me të vërtetë një gjeneral pa spaleta në profesionin e tij fisnik. Sugjerimet dhe kërkesat e Bellovës, ata i merrnin përherë si të mirëqena, ndaj dhe e përkrahën atë pa rezerva si për sigurimin e bazës së nevojshme materiale, ashtu edhe për krijimin e terreneve sportive, aq sa te ne vinin e stërviteshin ekipet e para të "Partizanit" në futboll, basketboll, volejboll, atletikë, gjimnastikë, boks etj., ku natyrisht, kishin vendin dhe rolin e tyre edhe sportistët e shumë të skënderbegasve".

Ora e mësimin me Ismet Bellovën, pritej nga të gjithë me një gëzim të veçantë, pasi ajo më shumë se mësim, shndërrohej, me shpirtin e garës që ai nxiste, në spektakël, ku aktivizimi qe maksimal dhe përfitimi po ashtu.

Profesori, njëkohësisht jepte shumë informacione nga kultura e

tij e gjerë, deri edhe për zhvillimet dhe përparimet e sporteve në botë, pasi ai nga ana tjetër, ishte dhe komentatori zyrtar radiofonik dhe gazetari i pandarë i gazetës së mezi pritur "Sporti Popullor".

Edhe në shtëpi atë e konsiderojnë kryetar të familjes sportive, pasi nga të gjithë njihet fakti se bashkëshortja e tij Bukuroshja, kapitenia emblematike e kombëtares së basketbollit tonë, djemtë Sokoli dhe Enisi kanë studiuar në Institutin e Kulturës Fizike dhe së bashku me Edisonin, Arminin dhe me tri mbesat, pa bërë fjalë për vëllezërit e tij e më tej, janë përfaqësuar denjësisht në lloje të ndryshme sporti.

Ndjeshmëria e tij dhe nostalgjia që ka për mikrofonin e bëjnë që fjalët t'i dalin me një emocion fëmijor. Kujtimet e tij rrjedhin si në një film, ku nga fjala në fjalë gjen të papritura dhe të veçanta që mund t'i gjeshe vetëm në arkivat e RTSH-së. Ai është një arkiv më vete, në botën e bukur të sportit, në atë botë ku njeriu përjashton politikën, meritë, inatet dhe përfaqon relaksin shpirtëror që aq shumë na mungon ne shqiptarëve të rritur mes hallesh.

Prof. Asoc. Dr. Bernard Zotaj

"Historia e Ushtrisë Shqiptare", identitet, vlerë, trashëgimi e FA -së

Në kuadrin e 111-vjetorit të krijimit të FA-së, në sallën e Akademisë së Shkencave, në praninë e studiuesve dhe akademikëve të historisë së ushtrisë shqiptare nga ku zë fill historia e kombit shqiptar, u promovua libri "Historia e Ushtrisë Shqiptare", vëllimi I, 1912-1939, i përgatitur nga Prof. Dr. Proletar Hasani, Msc. Sali Onuzi, Prof. asc. Dr. Marenglen Kasmi, Dr. Asllan Zemani, Msc. Engjëllushe Sula, Prof. asc. Dr. Teki Kurti dhe Dr. Artur Meçollari.

Libri, thënë që në fillim, vjen më i plotë dhe i organizuar, në krahasim me vëllimin e parë të botuar në vitin 2000 nga Ministria e Mbrojtjes dhe që kishte për autorë: Prof. Dr. Proletar Hasanin, Dr. Asllan Zemani dhe Msc. Engjëllushe Sulajn.

Në vëllimin e parë është përshkruar vetëm organizimi i Ushtrisë Shqiptare, ndërsa në botimin e ri është pasuruar me një material më të plotë që kap të gjithë spektrin e ushtrisë. Vëllimi i parë nuk ishte i shoqëruar me foto dhe grafikë, ndërsa në vëllimin e ri ndeshim mjaft elemente të fotos, të skemave dhe të tabelave të ndryshme që e sjellin më të plotë dhe më të dukshme tërë veprimtarinë e ushtrisë të periudhës 1912-1939.

Së pari, vlera e librit qëndron në kriterin bazë që kanë ndjekur autorët, i cili është kriteri shkencor kronologjik, duke i dhënë gjithë librit vërtetësi dhe besueshmëri. Nëpërmjet kësaj vlere autorët në realizimin e misionit janë mbështetur dhe ballafaquar me një dokumentacion arkivor, kryesisht shqiptar, me fonde nga arkivat shqiptare dhe nga muzetë e vendit.

Puna kryesore e tyre është përqendruar dhe bazuar në AQSH, ku janë shfrytëzuar fonde të shumta, të cilat lidhen drejtpërdrejt me krijimin dhe organizimin e Ushtrisë Shqiptare dhe të FA-së në tërësi, në vitet 1912-1939. Fonde të shfrytëzuara gjerësisht janë veprimtaria e Qeverisë së Përkohshme të Vlorës, të Qeverisë së Princ V. Vidit, të Qeverisë së Përkohshme të Durrësit, të Qeverisë së dalë nga Kongresi i Lushnjës, të Këshillit Kombëtar, Këshillit të Naltë të Shtetit, etj.

Gjerësisht janë shfrytëzuar pjesa më e madhe e ligjeve dhe dekretligjeve për Ushtrinë dhe Fuqitë e Armatosura, të botuara në gazetata zyrtare të kohës.

Me vlera dokumentare origjinale në faqet e librit gjenden të përshkruara rregullore, botime, përkthime, etj., të cilat i kanë dhënë një panoramë në lidhje me Ushtrinë Shqiptare, me jetën, stërvitjen dhe veprimtarinë luftarake të saj, si dhe të mjaft personaliteteve ushtarake drejtuese të ushtrisë.

Njëkohësisht është vlerësuar dhe janë shfrytëzuar burime me vlera dokumentare, nga burime të huaja, botime dhe përmbledhje dokumente mbi Shqipërinë si nga ato angleze, austro-hungareze, franceze, italiane dhe turke, etj.

Vend dhe rol të rëndësishëm kanë zënë dhe botimet shkencore, letërsia historike, të cilat kanë trajtuar tematika ku përshkruhen ngjarje dhe protagonistë të historisë shqiptare, që kanë luajtur rol e kanë ndikuar në organizimin dhe zhvillimin e Ushtrisë Shqiptare. Botimet u përkasin viteve të ndryshme, gjatë 111 viteve të Ushtrisë Shqiptare.

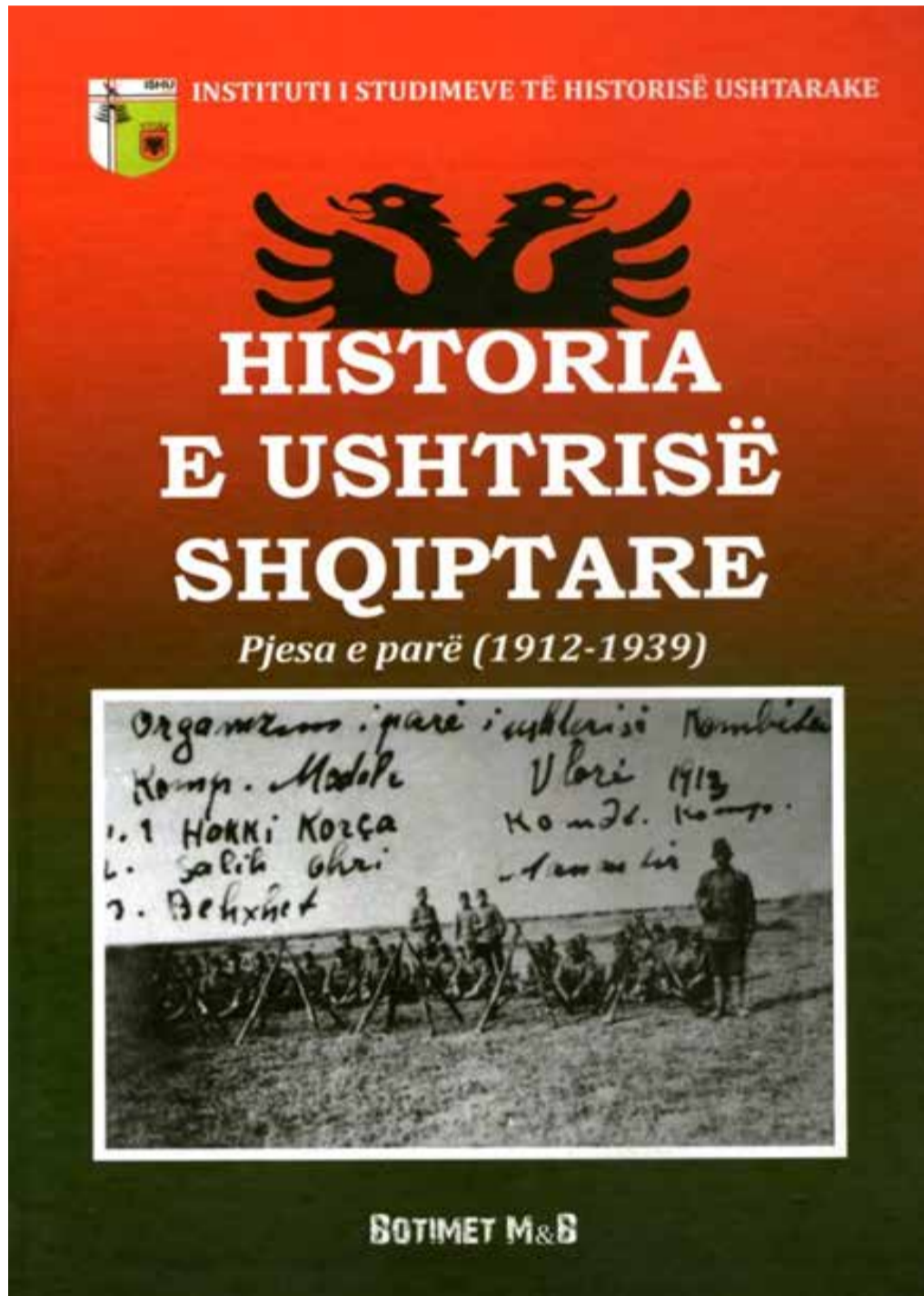
Një burim tjetër i shfrytëzuar nga autorët është dhe shtypi periodik, ku përmes tij është sjellë mendimi intelektual dhe i opinionit shqiptar në lidhje me organizimin dhe evoluimin e Ushtrisë dhe të FA-së shqiptare në tërësi.

Autorët, duke qenë të kujdesshëm nuk kanë lënë jashtë vëmendjes dhe kujtime të personaliteteve politike dhe ushtarake të periudhës që përfshin libri. Në punën e autorëve mendoj se fotografitë kanë qenë një ndihmëse e çmuar, etj.

Së dyti, vlera qëndron në misionin e librit për evidentimin dhe publikimin në mënyrë sa më të plotë, të dokumentuar të përpjekjeve për të krijuar, për të organizuar dhe për të ndjekur periudhë pas periudhe ecurinë e zhvillimit dhe të përmirësimit të Ushtrisë Shqiptare.

Libri nuk trajton veprimtarinë luftarake të Ushtrisë, por thekson dhe evidenton detyrat kryesore të Ushtrisë Shqiptare në këtë periudhë. Autorët kanë përmendur luftime të zhvilluara në mbrojtje të territorit të vendit kundër pushtuesve të huaj, si dhe veprime për të nënshtruar lëvizjet kundër qeveritare në vend.

Libri analizon dukuri të aspekteve thelbësore që kanë të bëjnë

me krijimin dhe organizimin ushtarak shqiptar në përgjithësi, të Ushtrisë Shqiptare, gjatë periudhave të veprimtarisë, siç janë koha e lindjes, konceptet e organizimit, shpërbërjet, riorganizimet, reformimet, buxheti dhe mbështetja financiare, armatosja, pajisja, llojet e forcave, të armëve dhe shërbimeve, etj. Në libër trajtohen dhe dukuri të arsimimit, kualifikimit të oficerëve e të nënoficerëve, të disa specialiteteve etj. Vend të dukshëm zënë përpjekjet për ligjet në jetën ushtarake, stërvitjen dhe veprimtarinë e Ushtrisë dhe të ushtarakëve shqiptarë, përmes hartimit e publikimit të ligjeve dhe rregulloreve përkatëse.

Së treti, një vlerë e veçantë që ka gjetur në trajtim është dhe Xhandarmëria Shqiptare, e cila që në krijimin e saj përshfaqi veçori organizative. Xhandarmëria, në kohën e Qeverisë së Përkohshme të Vlorës, u përfshi në përbërje të Ushtrisë. Pranë Ministrisë së Luftës u ngrit zyra e posaçme, e emërtuar Komisioni i Trajtit të Xhandarmërisë dhe Policisë. Xhandarmëria kishte detyra mbrojtëse, si dhe të natyrës së ruajtjes së rendit e të sigurisë publike. Kjo ishte një dukuri e veçantë kur në kushtet shqiptare, ende nuk kishte Ushtria, kur vendi ishte në një situatë të vështirë kërcënimi për pushtim nga fqinjët Verior e Jugor. Në vitet 1914-1918 ky mision mbeti një detyrë e përhershme, krahas strukturave të Ushtrisë.

Këto vepruan së bashku, duke ndihmuar e mbështetur njëra-tjetrën, deri në vitet 1927-1928, kohë kur vija ndarëse u qartësua ligjërisht, ku Xhandarmëria Shqiptare kreu detyrën tradicionale, duke kryer detyra në interes të Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe në interes të Ministrisë së Drejtësisë.

Së katërti, vlerë e veçantë është trajtimi i çështjes thelbësore për natyrën e detyrave të Ushtria Shqiptare. Ushtrisë, iu besua detyra e mbrojtjes të tërësisë territoriale dhe të pavarësisë së vendit dhe të vijës së kufijve shtetërorë. Ushtria u angazhua disa herë në veprime konkrete luftarake kundër sulmeve të agresorëve serbë, malazezë dhe grekë, në vitet 1912-1914, por edhe gjatë viteve '20, si në Luftën për mbrojtjen e Koplikut nga forcat pushtuese dhe gjatë viteve '30 të shek. XX. Ushtria në disa raste, u përfshi në operacionet për shtypjen e lëvizjeve të armatosura antiqeveritare, për çarmatosjen e popullsisë etj., më tipike operacionet në vitet '30.

Së pesti, një ndër çështjet më të ndjeshme dhe më të përfolura në Ushtrinë Shqiptare, që e ka ndjekur hap pas hapi, nga viti 1920, ka qenë depolitizimi e departizimi i Ushtrisë Shqiptare. Kjo dukuri, me përpjekjet e shumta e të pandërprera, ka qenë një bashkudhëtar i pandashëm dhe i pranishëm në jetën dhe veprimtarinë e Ushtrisë dhe të gjitha Fuqive të Armatosura Shqiptare.

Me gjithë përpjekjet nga drejtuesit kryesorë të Ushtrisë, ku shquhen ministrat reformatorë Ali Riza Kolonja dhe Selaudin S. Shkoza, ndikimi i politikës dhe i partive në Ushtrinë Shqiptare, ka sjellë dëme me pasoja të ndjeshme për vendin.

Së gjashti, librit i shtohet vlera, sepse ka prurë disa prej figurave e personaliteteve kryesore drejtuese të Ushtrisë

Shqiptare. Këta ishin ushtarakë, që mbështeteshin nga qindra ushtarakë të tjerë shqiptarë, punuan dhe luftuan e hodhën bazat e krijimit, të organizimit, zhvillimit e të përmirësimit të Ushtrisë në interes të mbrojtjes së lirisë, të pavarësisë e të tërësisë territoriale të Shqipërisë. Dukuria e këtyre figurave historike, ka qenë veprimtaria dhe përkushtimi i tyre në dobi të Ushtrisë Shqiptare, e të vet Shqipërisë. Figura të tilla kanë qenë kryesisht ministrat e Luftës, Komandantët e Mbrojtjes Kombëtare dhe kryetarët e Shtabit Madhor (Shtabit Madhuer) të Ushtrisë Shqiptare. Këta zënë vend në libër për punën e tyre në interes të Ushtrisë Shqiptare.

Në këtë libër autorët kanë arritur të evidentojnë dhe të ndriçojnë qartë veçoritë dalluese organizative ushtarake tipike, duke bërë dallim nga periudha në periudhë. Ata kanë përdorur metodën e krahasimit dhe gjuhën e shifrave të dokumentuara, brenda hapësirës dhe të mundësive të materialit dhe dokumentacionit përkatës.

Autorët gjatë zhvillimit të çështjeve kanë përdorur metodën kronologjike, kjo e gërshetuar brenda kapitujve, probleme të aspekteve të veçanta, duke i gjykuar si më të mundshmet. Në libër autorët kanë bërë kujdes në analiza, në përshkrime dhe në përfundime, duke nxjerrë anën profesionale historike e ushtarake dhe kanë shmangur natyrën politike.

Për të gjitha këto vlera që theksova, libri është një botim i arrirë dhe i kompletuar edhe për studim në akademitë tona ushtarake, por dhe për studiues të tjerë të historisë.

Përshtati: MIMOZA GOLIKJA

Bashkëpunim më i ngushtë NATO-Arabi Saudite

Sekretari i Përgjithshëm Jens Stoltenberg paraqiti vizionin e tij për një bashkëpunim më të thellë midis NATO-s dhe Mbretërisë së Arabisë Saudite në një vizitë historike në Riad, e para ndonjëherë nga një Sekretar i Përgjithshëm i NATO-s. Sekretari i Përgjithshëm i NATO-s Stoltenberg, foli me ministrin e Mbrojtjes të Arabisë Saudite, Lartësia e Tij Mbretërore Princ Khalid bin Salman Al Saud, gjatë vizitës në Riad, duke përshëndetur zhvillimin e lidhjeve më të ngushta midis NATO-s dhe Mbretërisë. Në bisedën telefonike, Sekretari i Përgjithshëm falënderoi Lartësinë e Tij Mbretërore për mikpritjen e Arabisë Saudite, gjatë kësaj vizite historike e para ndonjëherë nga një Sekretar i Përgjithshëm në detyrë i NATO-s. Ai nënvizoi rolin udhëheqës të Arabisë Saudite në botën arabe dhe myslimane dhe tha se priste mundësinë e zhvillimit të dialogut dhe bashkëpunimit në fusha si siguria detare dhe liria e lundrimit, mbrojtja e infrastrukturës kritike dhe lufta kundër terrorizmit. Lartësia e Tij Mbretërore pranoi një ftesë nga z. Stoltenberg për të vizituar selinë e NATO-s në Bruksel në fillim të vitit 2024.

Vizita e Sekretarit të Përgjithshëm të NATO-s u zhvillua më 12 dhe 13 dhjetor 2023.

Ndërsa ishte në Arabinë Saudite, z. Stoltenberg, më 12 dhjetor, u takua me zëvendësministrin e Jashtëm Waleed A. Elkhereiji, duke e falënderuar për mikpritjen e Arabisë Saudite dhe duke nënvizuar dëshirën e tij për të forcuar lidhjet midis NATO-s dhe Mbretërisë. Shefi i NATO-s u takua gjithashtu me Kryetarin e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, shefin Ajror Marshall Fayyadh al-Ruwaiti dhe zhvilloi bisedime me Sekretarin e Përgjithshëm të Këshillit të Bashkëpunimit të Gjirit (GCC), Jasem Mohamed AlBudaiwi. "Dialogu me partnerët tanë është thellësisht i rëndësishëm për NATO-n dhe ne e vlerësojmë marrëdhënien tonë me GCC", - tha Stoltenberg.

Gjithashtu, më 12 dhjetor 2023, Stoltenberg vizitoi selinë e Industrive Ushtarake të Arabisë Saudite (SAMI), ku diskutoi prodhimin industrial dhe rrugët e mundshme të ardhshme për bashkëpunim me shefin ekzekutiv Walid Abukhaled. Më vonë gjatë ditës, ai shkëmbeu mendime me një grup politikë-bërësish, ekspertë të grupeve të ekspertëve dhe media në një takim të organizuar nga dr. Abdulaziz Sager, Kryetar i Qendrës Kërkimore të Gjirit.

Gjatë vizitës së tij në Riad, Stoltenberg zhvilloi diskutime me shefin ekzekutiv Walid Abukhaled në selinë e prodhimit industrial të Industrisë Ushtarake të Arabisë Saudite (SAMI) gjithashtu dhe mbi rrugët e mundshme të ardhshme për bashkëpunim.

Më vonë gjatë ditës, ai shkëmbeu mendime me një grup politikë-bërësish, ekspertë të grupeve të ekspertëve dhe media në një takim të organizuar nga dr. Abdulaziz Sager, Kryetar i Qendrës Kërkimore të Gjirit. Në një diskutim publik në Kolegjin e Komandës dhe Shtabit të Forcave të Armatosura Saudite, më 13 dhjetor 2023, Stoltenberg nënvizoi rolin udhëheqës të Arabisë Saudite në botën arabe dhe myslimane dhe identifikoi fushat ku Aleanca dhe Mbretëria mund të bëjnë më shumë së bashku, duke përfshirë mbi sigurinë detare, mbrojtjen e infrastrukturës kritike dhe luftën kundër terrorizmit, si dhe inovacionin dhe edukimin ushtarak. "Unë besoj se ka potencial të madh që NATO të bëjë më shumë me Arabinë Saudite, sepse ne kemi sfida të ndërsjella", - tha Sekretari i Përgjithshëm, duke vënë në dukje çështjet, përfshirë ndikimin destabilizues të Iranit në rajon, si dhe ndryshimet klimatike. Sekretari i Përgjithshëm ka caktuar kohët e fundit një grup ekspertësh të jashtëm për të rishikuar qasjen e NATO-s ndaj Gjirit, Lindjes së Mesme dhe Afrikës, duke e quajtur këtë një mundësi për të eksploruar rrugë të reja bashkëpunimi.

Duke iu folur për Ukrainën, Stoltenberg theksoi se Rusia po zhvillon një luftë agresion kundër një kombi sovran, të pavarur, por edhe kundër të gjithë rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla, duke ndikuar në sigurinë globale, të ushqimit, si dhe energjisë. Sekretari i Përgjithshëm tha se NATO do të vazhdojë të qëndrojë me Ukrainën, duke ofruar mbështetje politike dhe praktike.

Roli i NATO-s në Lindjen e Mesme

dhe Afrikën e Veriut është i domosdoshëm

Roli i NATO-s në Lindjen e Mesme dhe Afrikën e Veriut (MENA) është i domosdoshëm, por i ndërlikuar politikisht dhe operacionalisht. Është një kuptim intuitiv gjithashtu që një organizatë sigurie dhe mbrojtjeje do të luante një rol të rëndësishëm në një rajon të afërt nga i cili burojnë kërcënime të shumta të sigurisë. Ndërsa NATO i përshtatet vazhdimisht mjedisit në zhvillim të sigurisë ndërsa ka riparë Konceptin e saj Strategjik, ambiciet dhe roli i saj në MENA janë të rëndësishme.

Mjedi i sigurisë në periferinë jugore të NATO-s është sfidues. Nga Libia në Lindjen e Afërt dhe Gjirin Persik, MENA përqendron një numër të mjaftueshëm kërcënimesh që variojnë nga konfliktet rajonale deri te brishtësia shtetërore, terrorizmi dhe krimi i organizuar ndërnacional. Këto paraqesin gjithashtu rreziqe direkte dhe indirekte për sigurinë e anëtarëve të NATO-s dhe shoqërive të tyre, duke përfshirë ato që lidhen me migrimin e pakontrolluar, pasigurinë njerëzore dhe ndryshimet klimatike. Kohët e fundit, rishfaqja e Rusisë dhe shfaqja e Kinës në MENA e kanë bërë rolin e NATO-s atje edhe më të rëndësishëm. Nëse Rusia është në Libi dhe Siri, të dyja vendet që gjenerojnë pasiguri për aleancën, atëherë ka një arsye shtesë për një lloj pranie në rajon. Megjithatë, NATO ka treguar se është një organizatë ofruese sigurie edhe në periferinë e saj jugore. Ajo ka qenë e pranishme nga Libia në Detin Mesdhe dhe Gjirin e Adenit.

NATO ka qenë e përfshirë në Lindjen e Mesme dhe Afrikën e Veriut në nivele të ndryshme gjatë dekadës së fundit, në aktivitetet që përfshihen në dy detyrat e saj thelbësore të menaxhimit të krizave dhe sigurisë bashkëpunuese. Objektivi i përgjithshëm ka qenë adresimi i asaj që NATO e quan "paqëndrueshmëri e përhapur" në krahun e saj jugor përmes një agjende të gjerë të "stabilitetit të projektimit". Samiti i NATO-s i qershorit 2021 përsëriti angazhimin e aleancës për të "rritur angazhimin tonë afatgjatë në rajonin e Lindjes së Mesme dhe Afrikës së Veriut (MENA)" dhe për të "ndërtuar institucione dhe kapacitete më të forta të sigurisë dhe mbrojtjes, promovimin e

ndërveprimet dhe ndihmën për të luftuar terrorizmin

Në fushën e bashkëpunimit të sigurisë, aktivitetet e NATO-s kanë marrë formën e trajnimit dhe ngritjes së kapaciteteve të mbrojtjes për vendet partnere, dhe gjithashtu ka pasur një përpjekje socializimi përmes vendosjes së marrëdhënieve staf me personel dhe përfshirjes së zyrtarëve të partnerëve në Programet e arsimit të NATO-s. Në këtë aspekt, NATO ka vepruar kryesisht në kuadrin e Dialogut Mesdhetar dhe në një shkallë më të vogël të Iniciativës së Bashkëpunimit të Stambollit (ICI). Ajo ka zhvilluar gjithashtu aktivitetet dypalëshe përmes marrëveshjeve të Programit të Partneritetit Individual dhe Bashkëpunimit. Këshilli i Bashkëpunimit të Gjirit (GCC) njihet gjithashtu si Këshilli i Bashkëpunimit për Shtetet Arabe të Gjirit (CCASG). Është një bashkim politik dhe ekonomik i vendeve të Lindjes së Mesme që kufizohen me Gjirin Persik dhe përbëjnë Gadishullin Arabik. Gjashtë shtetet anëtare të unionit janë Bahreini, Kuvajti, Omani, Katari, Arabia Saudite dhe Emiratet e Bashkuara Arabe dhe ato shpesh quhen "Shtetet e GCC". Marrëveshja e unifikuar ekonomike ndërmjet këtyre vendeve të Këshillit të Bashkëpunimit të Gjirit u nënshkrua më 11 nëntor 1981, në Abu Dhabi. GCC është padyshim organizata më efektive e bashkëpunimit rajonal në botën arabe. Katër nga gjashtë vendet e GCC-së i janë bashkuar Iniciativës së Bashkëpunimit të Stambollit (ICI) të nisur nga NATO në 2004 për të kontribuar në sigurinë afatgjatë globale dhe rajonale duke u ofruar vendeve të GCC bashkëpunim praktik dypalësh të sigurisë me NATO-n. Iniciativa e Bashkëpunimit të Stambollit (ICI), u krijua në Samitin e NATO-s të vitit 2004 në Stamboll për të promovuar bashkëpunimin e sigurisë në një bazë dypalëshe midis NATO-s dhe vendeve partnere në rajonin më të gjerë të Lindjes së Mesme. ICI është një forum partneriteti që synon të kontribuojë në sigurinë afatgjatë globale dhe rajonale duke u ofruar vendeve jo anëtare të NATO-s në rajonin më të gjerë të Lindjes së Mesme mundësinë për të bashkëpunuar me NATO-n. Kuvajti iu bashkua ICI në dhjetor 2004, i ndjekur nga Bahreini dhe Katari në shkurt 2005 dhe Emiratet e Bashkuara Arabe në qershor 2005. Në vitin 2017, NATO hapi Qendrën e saj të parë Rajonale ICI në Kuvajt gjatë një ceremonie të profilit të lartë, ku mori pjesë Sekretari i Përgjithshëm Stoltenberg.

Aktualisht, katër vende pjesëmarrëse në Këshillin e Bashkëpunimit të Gjirit, Bahreini, Kuvajti, Katari dhe Emiratet e Bashkuara Arabe (EBA), që i janë bashkuar Iniciativës, ndërsa Omani dhe Arabia Saudite marrin pjesë në aktivitetet të përzgjedhura brenda kornizës së ICI. Ndërkohë janë zhvilluar konsultime fillestare me anëtarët e Këshillit të Bashkëpunimit të Gjirit, por Nisma është e hapur për të gjitha vendet e interesuara në Lindjen e Mesme që mbështesin objektivat dhe parimet e ICI. Aktivitetet në kuadër të Iniciativës variojnë nga planifikimi i mbrojtjes dhe buxhetimi i mbrojtjes deri te lufta kundër terrorizmit, mospërhapja e armëve të shkatërrimit në masë dhe gatishmëria civile. Iniciativa bazohet në bazën e gjashtë parimeve thelbësore që janë mos diskriminimi, vetë-diferencimi, angazhimi i dyanshëm, mos imponimi, diversiteti dhe plotësimi i nismave të tjera ndërkombëtare në rajon.

Ndërkohë "Dimensioni politik" i ICI-së është një platformë përmes së cilës aleatët e NATO-s dhe partnerët e ICI-së mund të takohen rregullisht dhe të diskutojnë çështjet e sigurisë me interes të përbashkët, duke ndërtuar një marrëdhënie besimi. Ajo i lejon Aleancës të angazhohet me partnerë më përvojë dhe njohuri për të ndarë praktikat më të mira, ai gjithashtu përfaqëson një mundësi për anëtarët e Këshillit të Bashkëpunimit të Gjirit për t'u angazhuar me NATO-n për çështjet e sigurisë. Lidhjet e sigurisë të zhvilluara me partnerët e Gjirit janë të rëndësishme për sigurinë transatlantike. Takimet e rregullta joformale dhe formale të mbajtura në nivele të ndryshme (kryetarë shtetesh dhe qeverish, ambasadori, eksperti dhe stafi, etj.), gjithashtu përforcojnë dimensionin politik të Nismës, ashtu si edhe konferencat e shumta ndërkombëtare që janë mbajtur që nga viti 2005. Disa takime jozyrtare kanë mundësuar diskutime

mbi çështjet e sigurisë me interes të përbashkët, mbi perceptimet e NATO-s në Gjirin Persik, si dhe për mënyrat e zhvillimit të partneritetit. Ndërsa bashkëpunimi praktik midis partnerëve të NATO-s dhe ICI-së merr formë të ndryshme dhe mund të fokusohet në fusha të tilla si bashkëpunimi ushtarak, lufta kundër terrorizmit, kërcënimi i armëve të shkatërrimit në masë, siguria kufitare dhe gatishmëria civile. Dialogu Mesdhetar (MD) nga ana tjetër është një forum partneriteti që synon të kontribuojë në sigurinë dhe stabilitetin në rajonin e gjerë të Mesdheut dhe të promovojë marrëdhënie të mira dhe mirëkuptim midis vendeve pjesëmarrëse dhe aleatëve të NATO-s. Aktualisht, vendet e mëposhtme jo-anëtare të NATO-s marrin pjesë në Dialog, Algjeria, Egjipti, Izraeli, Jordania, Mauritania, Maroku dhe Tunizia. I nisur në dhjetor 1994, qëllimi i përgjithshëm i Dialogut Mesdhetar është të kontribuojë në sigurinë dhe stabilitetin rajonal, të arrijë mirëkuptim më të mirë të ndërsjellë dhe të largojë çdo keqkuptim rreth NATO-s në vendet pjesëmarrëse. Zona Euro-Atlantike dhe Mesdheu ndajnë shumë sfida të përbashkëta të sigurisë dhe siguria e tyre nuk mund të ndahet.

Në shkurt 1995, një grup i parë i përbërë nga Egjipti, Izraeli, Mauritania, Maroku dhe Tunizia iu bashkuar Dialogut, i ndjekur nga Jordania në nëntor të atij viti dhe Algjeria në mars 2000. Dialogu është një forum fleksibel dhe unik, i cili ka evoluar vazhdimisht gjatë viteve për t'u përgjigjur ndryshimeve në rajon. Ajo që nuk ka ndryshuar, megjithatë, janë parimet thelbësore të MD si mos diskriminimi, vetë-diferencimi, angazhimi i dyanshëm, mosimponimi, diversiteti dhe plotësimi i nismave të tjera ndërkombëtare në rajon.

MD bazohet në dy shtylla, dialogun politik dhe bashkëpunimin praktik. Ku në dialog politik përfshihen kërcënimet e sigurisë në rajonet e Mesdheut dhe të Afrikës Veriore që gjenerohen nga përhapja e konfliktit nga shtetet e brishta ose në dështim, paqëndrueshmëria e shkakuar dhe që rrjedh nga terrorizmi dhe grupet terroriste transnacionale, si dhe nga të gjitha format e trafikimit të paligjshëm, kërcënimet kibernetike dhe gjithashtu kimikatet. Kërcënimet biologjike, radiologjike dhe bërthamore (CBRN) dhe sfidat në sigurinë detare.

Për të ndërtuar një kuptim të përbashkët të sfidave të përbashkëta të sigurisë, pjesëmarrësit mund të angazhohen në mënyrë dypalëshe (NATO+1) dhe shumëpalëshe (NATO+7) dhe, duke e bërë këtë, të krijojnë një komunitet sigurie në të dy anët e Detit Mesdhe. Çdo vit zhvillohen takime dypalëshe dhe shumëpalëshe në nivele të ndryshme (kryetarë shtetesh dhe qeverish, ministra të mbrojtjes dhe të punëve të jashtme, ambasadorë, nivel stafi). Diskutimet ofrojnë një mundësi për të shkëmbyer pikëpamjet mbi një sërë çështjesh sigurie të rëndësishme për rajonin dhe për të shqyrtuar mënyrat e zgjerimit të dimensioneve politike dhe praktike të Dialogut Mesdhetar. Komiteti i Partneriteteve dhe Sigurisë së Bashkëpunimit të NATO-s ka përgjegjësinë e përgjithshme për Dialogun Mesdhetar. Komisioni mblidhet në nivel të Këshilltarëve Politikë në baza të rregullta për të diskutuar të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me Dialogun dhe zhvillimin e tij. Kurse në bashkëpunimin praktik çdo dy vjet, NATO dhe çdo vend partner i MD bien dakord për një dokument partneriteti dypalësh të quajtur Programi i Bashkëpunimit të Partneritetit Individual (IPCP). Me kalimin e kohës, ky dokument është bërë gjithnjë e më ambicioz dhe ofron një kornizë të qartë bashkëpunimi. Bashkëpunimi praktik është një rrugë e dyanshme ku të dyja palët përfitojnë nga përvoja dhe ekspertiza e njëra-tjetrës. Partnerët e MD ndajnë ekspertizën, praktikat dhe njohuritë më të mira me NATO-n në parandalimin dhe luftimin e ekstremizmit të dhunshëm, mbrojtjen e infrastrukturës kritike të energjisë, mbrojtjen nga raketat ose sigurinë kibernetike, për të përmendur vetëm disa fusha. Këto shkëmbime janë kritike për të përmirësuar të kuptuarit e kërcënimeve të përbashkëta. Arsimit dhe trajnimit ushtarak përbën pjesën më të madhe të agjendës së bashkëpunimit praktik; mbi 30 fusha bashkëpunimi u ofrohen të gjithë partnerëve të MD përmes një Menuje të Bashkëpunimit të Partneritetit (PCM).

“Gemini” i “Google” vazhdon turbullimin e rrezikshëm të teknologjisë së AI-së

Deri në këtë vit, ishte e mundur të mësohej shumë për teknologjinë e inteligjencës artificiale thjesht duke lexuar dokumentacionin kërkimor të publikuar nga “Google” dhe drejtues të tjerë të AI-së me çdo program të ri që ata lëshuan. Zbulimi i hapur ishte normë për botën e AI-së.

Gjithçka ndryshoi në mars të këtij viti, kur “OpenAI” zgjodhi të shpallë programin e tij të fundit, GPT-4, pothuajse pa asnjë detaj teknik.

Dokumenti kërkimor i ofruar nga kompania errësoi pothuajse çdo detaj të rëndësishëm të GPT-4 që do t’i lejonte studiuesit të kuptonin strukturën e tij dhe të përpiqeshin të përsërisnin efektet e tij.

Javën e kaluar, “Google” vazhdoi atë qasje të re të turbullimit, duke njoftuar lëshimin zyrtar të programit të tij më të ri gjenerues të AI-së, “Gemini”, i zhvilluar në lidhje me njësinë e tij “DeepMind”, e cila u zbulua për herë të parë në maj. Hulumtuesit e “Google” dhe “DeepMind” ofruan një postim në blog pa specifikime teknike dhe një raport teknik shoqëruar pothuajse plotësisht pa asnjë detaj teknik përkatës.

Pjesa më e madhe e postimit në blog dhe raporti teknik citojnë një sërë rezultatesh standarde, me “Google” që mburret se ka mposhtur “GPT-4” të “OpenAI” në shumicën e masave dhe ka mposhtur ish-rrjetin nervor kryesor të “Google”, “PaLM”.

As blogu dhe as dokumenti teknik nuk përfshijnë detaje kyçe që kanë qenë të zakonshme në vitet e kaluara, si p.sh. sa “parametra” ose “pesha” të rrjetit nervor ka programi, një aspekt kyç të dizajnit dhe funksionit të tij. Në vend të kësaj, “Google” i referohet tre versioneve të “Gemini”, me tre madhësi të ndryshme, “Ultra”, “Pro” dhe “Nano”.

Studiuesi i “OpenAI” Rowan Zellers shkroi në X (ish-Twitter) se “Gemini” është “super mbresëlënës”.

Faqja e lajmeve teknologjike “TechCrunch”, Kyle Wiggers, raporton performancën e dobët nga motori i kërkimit “Bard” i “Google”, i përmirësuar nga “Gemini”. Ai citon postimet në “X” nga njerëz që i bëjnë pyetje “Bardit”, të tilla si gjëra të vogla filmash ose sugjerime fjalori dhe raportojnë dështimet.

Hedhja e baltës është një fenomen i zakonshëm në prezantimin e një teknologjie ose produkti të ri. Megjithatë, në të kaluarën, detajet teknike i lejonin të huajt të bënin një vlerësim më të informuar të aftësive duke vlerësuar dallimet teknike midis programit të fundit dhe paraardhësve të menjëhershëm të programit.

Për mungesë të një informacioni të tillë, vlerësimet po bëhen në mënyrë prove, nga njerëz që i shtypin gjërat rastësisht “Bardit”.

Lëkundjet e papritura drejt fshehtësisë nga “Google” dhe “OpenAI” po bëhet një çështje kryesore etike për industrinë e teknologjisë sepse askush nuk e di, jashtë “OpenAI” dhe partnerit të saj “Microsoft”, se çfarë po ndodh në kutinë e zezë në renë e tyre kompjuterike.

Në tetor, studiuesit Emanuele La Malfa në Universitetin e “Oksfordit” dhe bashkëpunëtorët në Institutin “Alan Turing” dhe Universitetin “Leeds”, paralajmëruan se errësira e GPT-4 dhe modeleve të tjera “shkaktojnë një problem të rëndësishëm” për AI-në në shoqëri, domethënë se, “Modelet më të fuqishme dhe të rrezikshme janë gjithashtu më të vështira për t’u analizuar”.

Mungesa e zbulimit të “Google”, megjithëse nuk është befusuese duke pasur parasysh betejën e saj komerciale me “OpenAI” dhe partnerin “Microsoft”, për pjesën e tregut, është bërë më

e habitshme nga një lëshim shumë i madh si kartat model.

Kartat model janë një formë e zbulimit standard të përdorur në AI për të raportuar mbi detajet e rrjeteve nervore, duke përfshirë dëmet e mundshme të programit (gjuha e urrejtjes, etj.). Ndërsa raporti GPT-4 nga “OpenAI” hoqi shumicën e detajeve, ai të paktën bëri një aprovim për të modeluar kartat me një seksion “GPT-4 System Card” në blog, për të cilën tha se ishte frymëzuar nga kartat model.

“Google” nuk shkon aq larg, duke lënë jashtë çdo gjë që i ngjan kartave të modelit. Largimi është veçanërisht i çuditshëm duke pasur parasysh se kartat e modeleve u shpikën në “Google”, nga një ekip që përfshinte Margaret Mitchell, më parë bashkë-drejtuese e Ethical AI në “Google” dhe ish-bashkë-drejtues Timnit Gebru.

Në vend të kartave model, raporti ofron një pasazh të shkurtër, mjaft të çuditshëm në lidhje me vendosjen e programit me një gjuhë të paqartë për të pasur karta modele në një moment.

Pas përfundimit të rishikimeve, kartat e modeleve për çdo model të miratuar “Gemini” janë krijuar për dokumentacion të brendshëm të strukturuar dhe të qëndrueshëm të matjeve kritike të performancës dhe përgjegjesisë, si dhe për të informuar komunikimin e duhur të jashtëm të këtyre metrikave me kalimin e kohës.

Nëse “Google” vendos pikëpyetje pranë kartave të modeleve në zbulimin e vet teknik, duhet të pyesim veten se cila është e ardhmja e mbikëqyrjes dhe sigurisë për rrjetet nervore.

Çfarë është “Gemini”?

“Gemini” është një model i ri dhe i fuqishëm i inteligjencës artificiale nga “Google” që mund të kuptojë jo vetëm tekstin, por edhe imazhet, videot dhe audion. Si një model multimodal, “Gemini” përshkruhet si i aftë për të kryer detyra komplekse në matematikë, fizikë dhe fusha të tjera, si dhe për të kuptuar dhe gjeneruar kode me cilësi të lartë në gjuhë të ndryshme programimi.

“Gemini” është rezultat i përpjekjeve

bashkëpunuese në shkallë të gjerë nga ekipet në të gjithë “Google”, duke përfshirë kolegët tanë në “Google Research”, - shprehet Dennis Hassabis, CEO dhe bashkëthemelues i “Google DeepMind”. “Ai u ndërta nga themeli për të qenë multimodal, që do të thotë se mund të përgjithësojë dhe të kuptojë pa probleme, të funksionojë dhe të kombinojë lloje të ndryshme informacioni duke përfshirë tekstin, kodin, audion, imazhin dhe videon”.

“Gemini” po lëshohet në tre madhësi: “Gemini Nano”, “Gemini Pro” dhe “Gemini Ultra”.

“Gemini Nano”: Madhësia e modelit “Gemini Nano” është krijuar për të ekzekutuar në telefonat inteligjentë, veçanërisht në “Google Pixel 8”. Është krijuar për të kryer detyra në pajisje që kërkojnë përpunim efikas të AI-së pa u lidhur me serverë të jashtëm, si p.sh. sugjerimi i përgjigjeve brenda aplikacioneve të bisedës ose përmbledhja e tekstit.

“Gemini Pro”: Duke funksionuar në qendrat

Kush e krijoi “Gemini-n”?

“Gemini” u krijua nga “Google” dhe “Alphabet”, kompania mëmë e “Google”, dhe u lëshua si modeli më i avancuar i kompanisë deri më sot. “Google DeepMind” dha gjithashtu një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin e “Gemini”. Aktualisht është i disponueshëm përmes integritimeve me “Google Bard” dhe “Google Pixel 8” dhe gradualisht do të shpalojë në shërbime të tjera të “Google”.

“Google” e përshkruan “Gemini-n” si një model fleksibël që është i aftë të funksionojë në çdo gjë, nga qendrat e të dhënave të “Google” deri te pajisjet celulare. Për të arritur këtë shkallëzim,

e të dhënave të “Google”, “Gemini Pro” është krijuar për të fuqizuar versionin më të fundit të “chatbotit” të AI-së të kompanisë, “Bard”. Është i aftë të japë kohë të shpejta përgjigjeje dhe të kuptojë pyetje komplekse.

“Gemini Ultra”: Megjithëse ende i padisponueshëm për përdorim të gjerë, “Google” e përshkruan “Gemini Ultra” si modelin e tij më të aftë, duke tejkaluar “rezultatet aktuale të nivelit të lartë në 30 nga 32 standardet akademike të përdorura gjerësisht në kërkimin e modelit të gjuhës dhe zhvillimit (LLM)”. Është projektuar për detyra shumë komplekse dhe është vendosur të dalë pas përfundimit të fazës aktuale të testimit.

Akti i inteligjencës artificiale: Marrëveshje për rregullat e para për AI-në në botë

Pas bisedimeve 3-ditore 'maratonë', Presidenca e Këshillit dhe negociatorët e Parlamentit Evropian kanë arritur një marrëveshje të përkohshme mbi propozimin për rregullat e harmonizuara për inteligjencën artificiale (AI), të ashtuquajturin Akt Inteligjence Artificiale. Draft rregullorja synon të sigurojë që sistemet e AI-së të vendosura në tregun evropian dhe të përdorura në BE janë të sigurta dhe respektojnë të drejtat themelore dhe vlerat e BE-së. Ky propozim historik synon gjithashtu të stimulojë investimet dhe inovacionin në AI në Evropë.

"Kjo është një arritje historike dhe një moment historik i madh drejt së ardhmes! Marrëveshja e sotme trajton në mënyrë efektive një sfidë globale në një mjedis teknologjik me zhvillim të shpejtë në një fushë kyçe për të ardhmen e shoqërive dhe ekonomive tona. Dhe në këtë përpjekje, ne arritëm të ruanim një ekuilibër jashtëzakonisht delikat: duke rritur inovacionin dhe përdorimin e inteligjencës artificiale në të gjithë Evropën, duke respektuar plotësisht të drejtat themelore të qytetarëve tanë", - Carme Artigas, sekretarja spanjolle e shtetit për dixhitalizimin dhe inteligjencën artificiale.

Akti i AI-së është një iniciativë legjislativë kryesore me potencialin për të nxitur zhvillimin dhe përdorimin e AI-së të sigurt dhe të besueshme në tregun e vetëm të BE-së nga aktorët privatë dhe publikë. Ideja kryesore është të rregullohet AI-ja bazuar në aftësinë e kësaj të fundit për të shkaktuar dëm në shoqëri, duke ndjekur një qasje "të bazuar në rrezik": sa më i lartë të jetë rreziku, aq më të rrepta rregullat. Si propozimi i parë legjislativ i këtij lloji në botë, ai mund të vendosë një standard global për rregullimin e AI-së në juridiksione të tjera, ashtu siç ka bërë GDPR, duke promovuar kështu qasjen evropiane ndaj rregullimit të teknologjisë në skenën botërore.

Elementet kryesore të marrëveshjes së përkohshme

Krahasuar me propozimin fillestar të Komisionit, elementët kryesorë të rinj të marrëveshjes së përkohshme mund të përmbledhen si më poshtë: Rregullat për modelet e inteligjencës artificiale për qëllime të përgjithshme me ndikim të lartë që mund të shkaktojnë rrezik sistematik në të ardhmen, si dhe për sistemet e AI-së me rrezik të lartë; Një sistem i rishikuar i qeverisjes me disa kompetenca zbatuese në nivel të BE-së; Zgjerimi i listës së ndalimeve, por me mundësinë e përdorimit të identifikimit biometrik në distancë nga autoritetet ligjzbatuese në hapësirat publike, duke iu nënshtruar masave mbrojtëse; Mbrojtje më e mirë e të drejtave nëpërmjet detyrimit për vendosësit e sistemeve të AI-së me rrezik të lartë për të kryer një vlerësim të ndikimit të të drejtave themelore përpara se të vënë në përdorim një sistem AI-je; Në terma më konkretë, marrëveshja e përkohshme mbulon aspektet e mëposhtme:

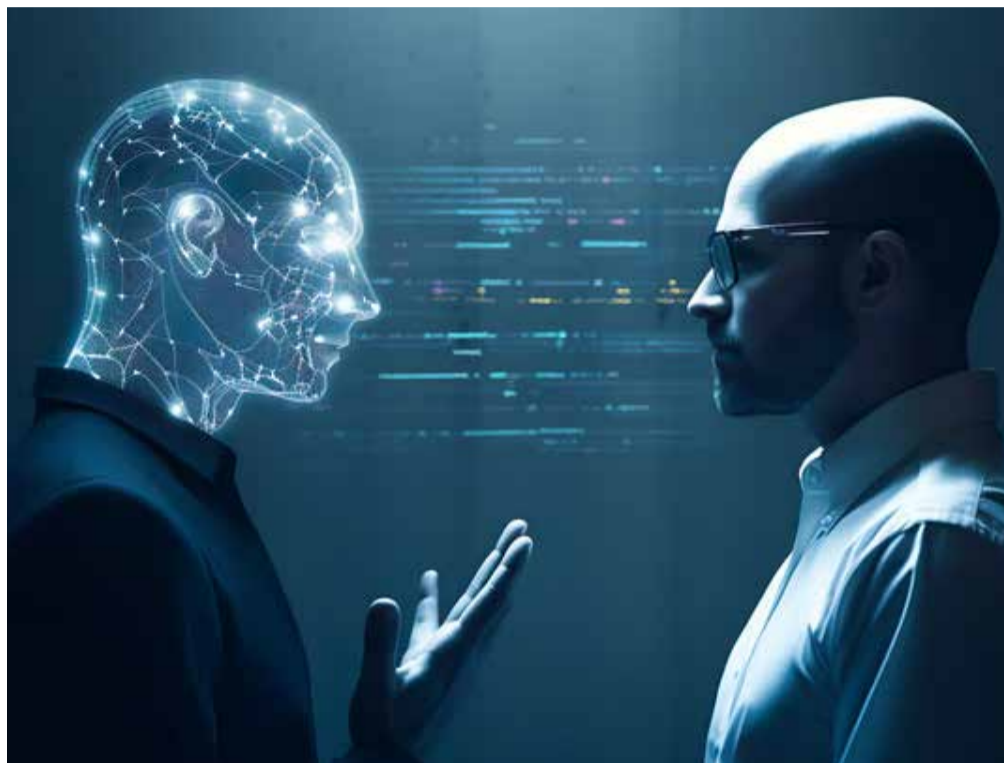
Përkufizimet dhe shtrirja

Për të siguruar që përkufizimi i një sistemi AI ofron kritere mjaft të qarta për dallimin e AI-së nga sistemet më të thjeshta softuerike, marrëveshja e kompromisit e përaftron përkufizimin me qasjen e propozuar nga OECD.

Marrëveshja e përkohshme sqaron gjithashtu se rregullorja nuk zbatohet për fusha jashtë fushëveprimit të ligjit të BE-së dhe në asnjë rast nuk duhet të prekë kompetencat e shteteve anëtare në sigurinë kombëtare ose ndonjë entiteti të cilit i janë besuar detyrat në këtë fushë. Për më tepër, akti i AI-së nuk do të zbatohet për sistemet që përdoren ekskluzivisht për qëllime ushtarake ose mbrojtëse. Në mënyrë të ngjashme, marrëveshja parashikon që rregullorja nuk do të zbatohet për sistemet e AI-së që përdoren për qëllimin e vetëm të kërkimit dhe inovacionit, ose për njerëzit që përdorin AI-në për arsye joprofesionale.

Klasifikimi i sistemeve të AI-së si praktika të AI-së me rrezik të lartë dhe të ndaluara

Marrëveshja e kompromisit parashikon një shtresë horizontale të mbrojtjes, duke përfshirë

një klasifikim me rrezik të lartë, për të siguruar që sistemet e AI-së që nuk ka të ngjarë të shkaktojnë shkelje serioze të të drejtave themelore ose rreziqe të tjera të rëndësishme nuk do të kapen. Sistemet e AI që paraqesin vetëm rrezik të kufizuar do t'i nënshtrohen detyrimeve shumë të lehta të transparencës, për shembull zbulimi se përmbajtja është krijuar nga AI-ja, në mënyrë që përdoruesit të mund të marrin vendime të informuara për përdorim të mëtejshëm.

Një gamë e gjerë sistemesh të AI-së me rrezik të lartë do të autorizohet, por do t'i nënshtrohen një sërë kërkesash dhe detyrimesh për të fituar akses në tregun e BE-së. Këto kërkesa janë sqaruar dhe përshtatur nga bashkëligjvënësit në mënyrë të tillë që të jenë teknikisht më të realizueshme dhe më pak të rënduara për palët e interesuara për t'u respektuar, për shembull në lidhje me cilësinë e të dhënave, ose në lidhje me dokumentacionin teknik që duhet të jetë hartuar nga SME-të për të demonstruar se sistemet e tyre të AI-së me rrezik të lartë përputhen me kërkesat.

Meqenëse sistemet e AI-së zhvillohen dhe shpërndahen përmes zinxhirëve komplekse të vlerës, marrëveshja e kompromisit përfshin ndryshime që qartësojnë shpërndarjen e përgjegjësisë dhe roleve të aktorëve të ndryshëm në ato zinxhirë, në veçanti ofruesve dhe përdoruesve të sistemeve të AI-së. Ai gjithashtu sqaron marrëdhëniet midis përgjegjësive sipas Ligjit për A-në dhe përgjegjësive që ekzistojnë tashmë sipas legjisllacionit tjetër, si p.sh. mbrojtja përkatëse e të dhënave të BE-së ose legjisllacioni sektorial.

Për disa përdorime të AI-së, rreziku konsiderohet i papranueshëm dhe, për rrjedhojë, këto sisteme do të ndalohen nga BE. Marrëveshja e përkohshme ndalon, për shembull, manipulimin kognitiv të sjelljes, heqjen e pa synuar të imazheve të fytyrës nga interneti ose pamjet e CCTV, njohjen e emocioneve në vendin e punës dhe institucionet arsimore, vlerësimin social, kategorizimin biometrik për të nxjerrë të dhëna të ndjeshme, të tilla si orientimi seksual ose fetar besimet dhe disa raste të policimit parashikues për individët.

Përgjithsimet e zbatimit të ligjit

Duke marrë parasysh specifikat e autoriteteve të zbatimit të ligjit dhe nevojën për të ruajtur aftësinë e tyre për të përdorur AI-në në punën e

tyre jetike, u ranë dakord për disa ndryshime në propozimin e Komisionit në lidhje me përdorimin e sistemeve të AI-së për qëllime të zbatimit të ligjit. Në varësi të masave mbrojtëse të përshtatshme, këto ndryshime kanë për qëllim të pasqyrojnë nevojën për të respektuar konfidencialitetin e të dhënave të ndjeshme operacionale në lidhje me aktivitetet e tyre. Për shembull, u prezantua një procedurë emergjente që lejon agjencitë e zbatimit të ligjit të vendosin një mjet AI-je me rrezik të lartë që nuk e ka kaluar procedurën e vlerësimit të konformitetit në rast urgjence. Megjithatë, një mekanizëm specifik është futur gjithashtu për të siguruar që të drejtat themelore do të mbrohen mjaftueshëm kundër çdo keqpërdorimi të mundshëm të sistemeve të AI-së.

Për më tepër, për sa i përket përdorimit të sistemeve të identifikimit biometrik të largët në kohë reale në hapësira të aksesueshme publikisht, marrëveshja e përkohshme sqaron objektivat kur një përdorim i tillë është rreptësisht i nevojshëm për qëllime të zbatimit të ligjit dhe për të cilat autoritetet e zbatimit të ligjit duhet të lejohen përjashtimisht të përdorin sisteme të tilla. Marrëveshja e kompromisit parashikon garanci shtesë dhe kufizon këto përjashtime në rastet e viktimave të krimeve të caktuara, parandalimin e kërcënimeve të vërteta, të pranishme ose të parashikueshme, si sulmet terroriste, dhe kërkimet për personat e dyshuar për krimet më të rënda.

Sistemet e inteligjencës artificiale për qëllime të përgjithshme dhe modelet e themeleve

Janë shtuar dispozita të reja për të marrë parasysh situatat ku sistemet e AI-së mund të përdoren për shumë qëllime të ndryshme (AI për qëllime të përgjithshme), dhe ku teknologjia e AI-së me qëllime të përgjithshme integrohet më pas në një sistem tjetër me rrezik të lartë. Marrëveshja e përkohshme trajton gjithashtu rastet specifike të sistemeve të AI-së me qëllime të përgjithshme (GPAI).

Rregulla specifike janë rënë dakord gjithashtu për modelet e themeleve, sisteme të mëdha të afta për të kryer me kompetencë një gamë të gjerë detyrash të veçanta, të tilla si gjenerimi i videos, tekstit, imazheve, biseda në gjuhë anësore, llogaritja ose gjenerimi i kodit kompjuterik. Marrëveshja e përkohshme parashikon që modelet e fondacionit duhet të jenë në përputhje

me detyrimet specifike të transparencës përpara se të vendosen në treg. Një regjim më i rreptë u prezantua për modelet e fondamentit me ndikim të lartë. Këto janë modele themeli të trajnuar me sasi të madhe të dhënash dhe me kompleksitet, aftësi dhe performancë të avancuar shumë mbi mesataren, të cilat mund të shpërndajnë rreziqe sistemike përgjatë zinxhirit të vlerës.

Një arkitekturë e re qeverisjeje

Pas rregullave të reja për modelet GPAI dhe nevojës së dukshme për zbatimin e tyre në nivel të BE-së, një Zyrë e AI-së brenda Komisionit është ngritur e ngarkuar për të mbikëqyrur këto modele më të avancuara të AI-së, të kontribuojë në nxitjen e standardeve dhe praktikave të testimit dhe të zbatojë rregullat e përbashkëta në të gjitha shtetet anëtare. Një panel shkencor i ekspertëve të pavarur do të këshillojë Zyrën e AI-së në lidhje me modelet GPAI, duke kontribuar në zhvillimin e metodologjive për vlerësimin e aftësive të modeleve të themeleve, duke këshilluar për përcaktimin dhe shfaqjen e modeleve të themeleve me ndikim të lartë dhe duke monitoruar rreziqet e mundshme të sigurisë materiale që lidhen me tek modelet e themeleve.

Bordi i AI-së, i cili do të përbëhet nga përfaqësues të shteteve anëtare, do të mbetet si një platformë koordinuese dhe një organ këshillues për Komisionin dhe do t'u japë një rol të rëndësishëm Shteteve Anëtare në zbatimin e rregullores, duke përfshirë hartimin e kodeve model të praktikës për themelimin. Së fundi, një forum këshillues për palët e interesuara, si përfaqësuesit e industrisë, NVM-të, bizneset e reja, shoqëria civile dhe akademika, do të krijohet për t'i ofruar ekspertizë teknike Bordit të AI-së.

Dënimet

Gjohet për shkeljet e aktit të AI-së u përcaktuan si përqindje e xhiros globale vjetore të kompanisë shkelëse në vitin e kaluar financiar ose një shumë e paracaktuar, cilado qoftë më e lartë. Kjo do të ishte 35 milionë euro ose 7% për shkeljet e aplikacioneve të ndaluara të AI-së, 15 milionë euro ose 3% për shkelje të detyrimeve të aktit të AI-së dhe 7,5 milionë euro ose 1,5% për furnizimin e informacionit të pasaktë. Megjithatë, marrëveshja e përkohshme parashikon kufij më proporcionalë të gjobave administrative për NVM-të dhe bizneset fillestare në rast të shkeljeve të dispozitave të aktit të AI-së.

Marrëveshja e kompromisit gjithashtu e bën të qartë se një person fizik ose juridik mund të bëjë një ankesë tek autoriteti përkatës i mbikëqyrjes së tregut në lidhje me mospërputhjen me aktin e AI-së dhe mund të presë që një ankesë e tillë të trajtohet në përputhje me procedurat e dedikuara të atij autoriteti.

Transparenca dhe mbrojtja e të drejtave themelore

Marrëveshja e përkohshme parashikon një vlerësim të ndikimit të të drejtave themelore përpara se një sistem AI me rrezik të lartë të vendoset në treg. Marrëveshja e përkohshme parashikon gjithashtu rritje të transparencës në lidhje me përdorimin e sistemeve të AI-së me rrezik të lartë. Veçanërisht, disa dispozita të propozimit të Komisionit janë ndryshuar për të treguar se përdoruesit të caktuar të një sistemi të AI-së me rrezik të lartë që janë entitete publike do të jenë gjithashtu të detyruar të regjistrohen në bazën e të dhënave të BE-së për sistemet e AI-së me rrezik të lartë. Për më tepër, dispozitat e reja të shtuara vënë theksin në detyrimin për përdoruesit e një sistemi të njohjes së emocioneve për të informuar personat fizikë kur ata janë të ekspozuar ndaj një sistemi të tillë.

17 dhjetor 1920, Shqipëria, pjesë e Lidhjes së Kombeve

Më 17 dhjetor 1920, Shqipëria u bë pjesë e Lidhjes së Kombeve. Krijimi i kësaj organizate solli shpresën se një shtet i vogël si Shqipëria, po çelte fillimet e një diplomacie shumëpalëshe, në sajë të së cilës u ridimensionua arena e marrëdhënieve ndërkombëtare. Qeveria shqiptare e konsideroi anëtarësimin në radhët e Lidhjes si garanci për një trajtim neutral të statusit dhe të kufijve të vendit në tryezat vendimmarrëse të Fuqive të Mëdha.

Anëtarësimi u kërkua në emër të popullit shqiptar prej kryetarit të delegacionit shqiptar në Konferencën e Paqes, Pandeli Evangjeli, në një letër adresuar Sekretarit të Përgjithshëm të Lidhjes së Kombeve, Eric Drummond (12 tetor 1920).

Duke nisur tetori e deri më 17 dhjetor 1920, kur Shqipëria u pranua si anëtare me të drejta të plota në Lidhje, përfaqësuesit diplomatikë shqiptarë në Paris e Gjenevë, intensifikuan përpjekjet e tyre negociuese, të mbështetura edhe nga figura të spikatura, sikurse ishte deputeti britanik Aubrey Herbert.

Mbrojtja dhe respektimi i të drejtave të minoriteteve ishin në fokus të angazhimit të delegacionit shqiptar. Dhjetor 1920 dhe dhjetor 1955, dy arritjet e para të diplomacisë shumëpalëshe shqiptare. Lidhja e Kombeve

Krijimi i organizatës së Lidhjes së Kombeve, si pjesë e zgjidhjeve që dha Konferenca e Paqes në Paris 1919, me idenë dhe kontributin e madh të presidentit amerikan Wilson, ngjalli shpresa të mëdha për më shumë drejtësi në marrëdhëniet ndërkombëtare, kryesisht për shtetet e reja e të vogla të krijuara në prag apo pas Luftës së Parë Botërore, pasi sillte një element të ri në marrëdhëniet ndërkombëtare atë të diplomacisë publike shumëpalëshe, debatit të hapur dhe sigurisë kolektive.

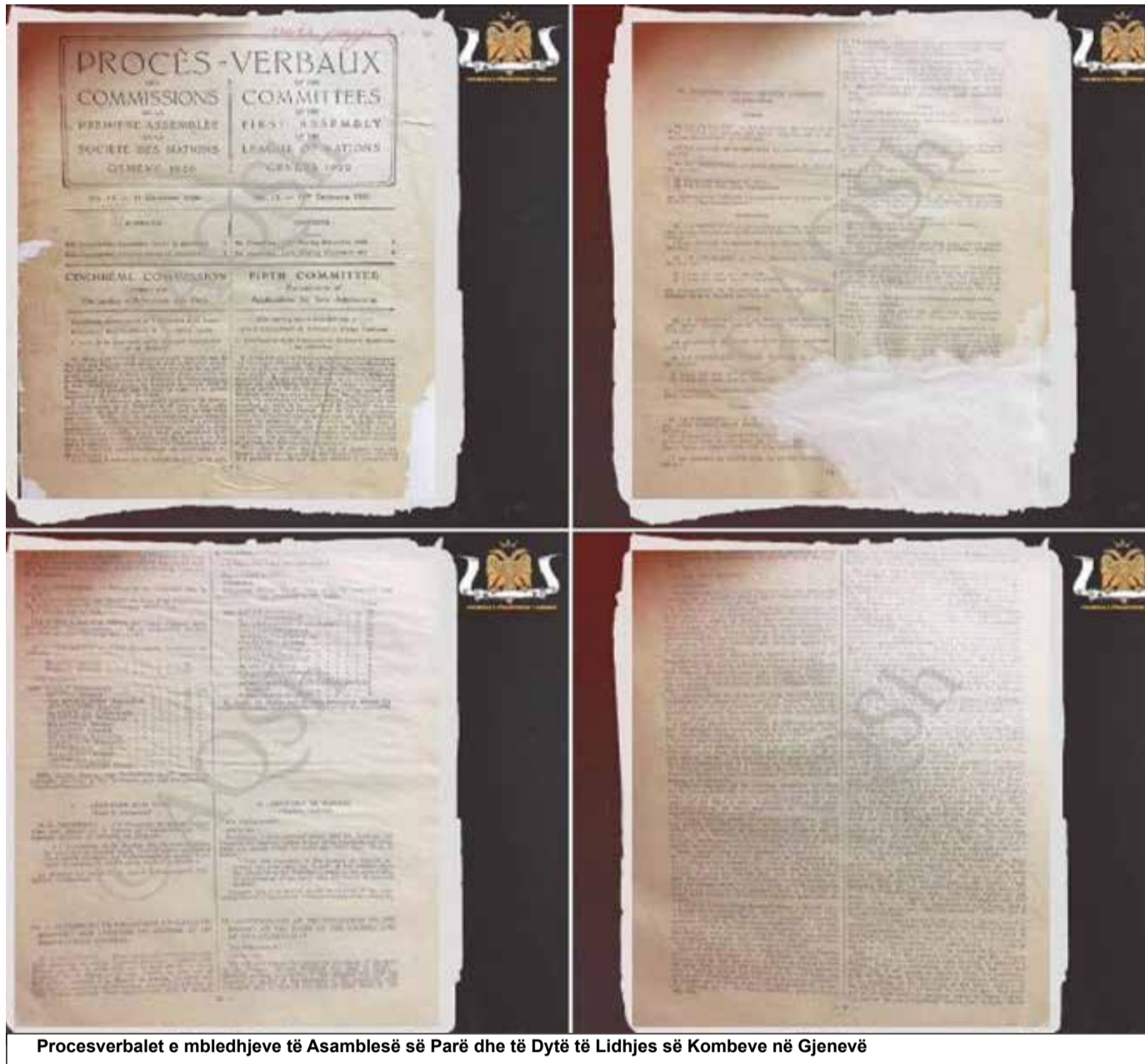
Qeveria shqiptare e konsideroi anëtarësimin në këtë organizatë si garanci për një trajtim më të drejtë të statusit dhe kufijve të Shqipërisë në tryezat vendimmarrëse të Fuqive të Mëdha, në një kohë shumë delikate pas përfundimit të Luftës së Parë Botërore. Më 12 tetor, kryetari i delegacionit shqiptar në Konferencën e Paqes, Pandeli Evangjeli i drejtoi një letër Sekretarit të Përgjithshëm të Lidhjes së Kombeve Eric Drummond në të cilën, në emër të popullit shqiptar, kërkoi që Shqipëria të pranohet anëtare në Lidhjen e Kombeve e të merrte pjesë në Asamblesë e madhe që do të hapet më 15 nëntor.

Perioda 12 tetor 1920 deri më 17 dhjetor 1920, kur Shqipëria u pranua si anëtare me të drejta të plota në Lidhjen e Kombeve, ishte e mbushur me një punë intensive diplomatike të qeverisë shqiptare dhe delegacioneve të saj në Paris e Gjenevë, dhe e mbështetur nga miq të Shqipërisë dhe shqiptarëve, ku spikat deputeti britanik Aubrey Herbert, etj. Shqipëria u pranua në Lidhjen e Kombeve me seli në Gjenevë, më 17 dhjetor 1920.

Anëtarësia në organizatën e Lidhjes së Kombeve shënon edhe fillimet e diplomacisë shumëpalëshe për shtetin shqiptar. Delegacioni shqiptar mbajti gjithmonë një qëndrim aktiv dhe progresist në këtë organizatë, e kryesisht në fushën e mbrojtjes dhe respektimit të të drejtave të minoriteteve kudo ku ato ndodheshin.

Organizata e Kombeve të Bashkuara

Pranimi i Shqipërisë në Organizatën e Kombeve të Bashkuara ka qenë një ndër problemet e rëndësishme të politikës së jashtme të shtetit shqiptar menjëherë pas përfundimit të Luftës së Dytë Botërore. Që në mars 1945, qeveria shqiptare e kohës kishte kërkuar pranë Fuqive të Mëdha, iniciatore të krijimit të OKB-së, që Shqipëria të konsiderohej si anëtare themeluese e kësaj organizate për hir të pjesëmarrjes së popullit shqiptar në luftën e madhe antifashiste, si pjesë e koalicionit të madh antifashist të popujve.

Procesverbalet e mbledhjeve të Asamblesë së Parë dhe të Dytë të Lidhjes së Kombeve në Gjenevë

Qeveria e SHBA-së nuk e njohu qeverinë komuniste shqiptare që mori pushtetin pas Luftës së Dytë Botërore në Shqipëri. Ajo i bëri të qartë qeverisë shqiptare se Fuqitë iniciatore të krijimit të kësaj organizate kishin rënë dakord të mos ftonin në konferencën e San Franciskos qeveritë që nuk ishin njohur akoma nga ato dhe me të cilat si pasojë nuk ishin vendosur marrëdhënie zyrtare, siç ishte rasti i Shqipërisë.

Kërkesat e qeverisë shqiptare për anëtarësim në këtë organizatë vazhduan pa ndërprerje, por edhe kushtet politike ndaj qeverisë shqiptare shtoheshin nga Uashingtoni e Londra. Situatën e rëndoi edhe i ashtuquajtur "Incidenti i Kanalit të Korfuzit", në marrëdhëniet me Britaninë e Madhe, si dhe prishja e marrëdhënieve me Jugosllavinë e Titos 1948, e cila e kishte mbështetur në fillim kërkesën e Shqipërisë. Në vitin 1954 Ministri i Jashtëm Behar Shtylla, i cili ishte edhe Observator Permanent i Shqipërisë pranë OKB-së, në kërkesën drejtuar Asamblesë së Përgjithshme në emër të qeverisë shqiptare, ndër të tjera shprehej se qeveria shqiptare pranonte pa asnjë rezervë të gjitha detyrimet që rridhnin nga Karta e OKB-së dhe se ishte e gatshme t'i plotësonte ato.

Ndërkohe shteti shqiptar filloi të zgjeronte numrin e shteteve me të cilat kishte vendosur marrëdhënie diplomatike, ishte forcuar miqësia me Bashkimin Sovjetik, anëtar i Këshillit

të Sigurimit, po bëheshin përpjekje për normalizimin e marrëdhënieve me Greqinë, Shqipëria ishte bërë pjesë në disa konventa ndërkombëtare apo organizata ndërkombëtare, ndër to edhe në organizata të specializuara të OKB-së si UNRRA etj.

Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara në mbledhjen e saj plenare të mbajtur më 14 dhjetor 1955, duke vepruar në bazë të rekomandimit të Këshillit të Sigurimit, mori në shqyrtim kërkesën e Shqipërisë dhe vendosi ta pranonte atë si anëtare të Kombeve të Bashkuara së bashku me 15 shtete të tjera.

Më 15 dhjetor u njoftua zyrtarisht qeveria shqiptare për vendimin e Asamblesë së Përgjithshme dhe tre ditë më pas u caktua delegacioni i saj zyrtar në sesionin e dhjetë të Asamblesë së Përgjithshme.

Gjatë Luftës së Ftohtë dhe në logjikën e funksionimit të blloqeve politike, sesionet e Asamblesë së Kombeve të Bashkuara në New York dhe takimet dypalëshe që zhvilloheshin atje ishin tepër të rëndësishme për diplomacinë shqiptare të kohës.

Shqipëria ka gëzuar pa ndërprerje statusin e shtetit anëtar të Organizatës së Kombeve të Bashkuara dhe ka dhënë kontribut të vazhdueshëm në të mirë të paqes, mirëkuptimit dhe zgjidhjes së problemeve ndërkombëtare me mjete paqësore.

“Historia e Vërtetë e njerëzimit do të jetë e shkruar, vetëm kur ajo do të shkruhet me pjesëmarrjen e shqiptarëve”

Për Shqipërinë dhe shqiptarët është shkruar edhe atëherë kur vendi dhe kombi ynë ende nuk njihet me këtë emër. Këta kanë qenë misionarë, diplomatë, historianë, udhëtarë etj., nga rajone të ndryshme të botës. Kanë mbajtur shënime ndërsa kanë kaluar në trojet tona. Të tjerë na kanë njohur nëpërmjet letërkëmbimeve apo dorëshkrimeve. Por, të gjitha këto, të shkruara në gjuhë të ndryshme të botës, në kohë dhe persona po të ndryshëm, për herë të parë na vijnë në gjuhën shqipe. Mendime kanë përcjellë shumë udhëtarë të huaj si: anglezë, irlandezë, gjermanë, austriakë, italianë, francezë, rumunë etj. Kronistë turq dhe turistë amerikanë, përshkruajnë me emocione bukurinë e veçantë të natyrës, dhe pasurinë shpirtërore të kombit tonë. Midis tyre gjen personalitete të shquara si: Koloneli Lik, Pokevili i famshëm, Aubrey Herbert, Lorenzoni e deri tek Perez De Kuelar. Poetë dhe artistë të mëdhenj si: Bajroni, Eduard Liri, Edit Durham etj. Vizitorë të shumtë, të cilët kanë vizituar trojet tona si: studiues, arkitektë, arkeologë, shkencëtarë, biologë, e deri dhe turistë ..., George Gordon Byron (Xhorxh Gordon Bajron) shkrimtar anglez i romantizmit dhe dashamirës i shqiptarëve.

“Shqiptarët me kostumet e tyre bëjnë peizazhin më të mrekullueshëm në botë... Shqiptarët janë raca njerëzore më e bukur që ekziston, trima më të fortë se kështjellat e tyre...”, Bajroni.

Vizita në Shqipëri i la mbresa të thella Bajronit. Te shqiptarët ai pa një shpirt të veçantë, i cili ndezi imagjinatën e tij poetike për tema ekzotike. Në shënime të mbajtura, kur ishte në Shqipëri, për poemën Shtegtimi i Çajld Haroldit, ai shkruante për shqiptarët: “Më tërheqin shumë me atë ngjashmërinë e tyre me Hajlanderët e Skocisë, në veshje, në pamje dhe në mënyrën e jetesës”. Si kujtim ai mori një kostum tradicional shqiptar, me të cilin piktori Tomas Filips i ka bërë një portret. Ky kostum ka një histori më të gjatë. Ai aktualisht është i ekspozuar në Bowood Estates, Angli. Në përshkrimin e udhëtimeve të tij Bajroni thotë: “Në udhëtimet e mia kam mësuar të mendoj si filozof, dhe po të mos bëja ashtu, udhëtimi s’do të kish dobi”.

Bajroni i ka kushtuar 360 vargje Shqipërisë. Nëpërmjet këtyre vargjeve del në pah njohja e Bajronit me historinë e Shqipërisë. Bajroni, ky ‘hero’ romantik, viziton Shqipërinë e Jugut dhe qëndroi si mik në sarajet e Ali Pashës, duke iu rezervuar një pritje me nder të mëdha. Nëpërmjet vargjeve ai përcjell: Emocionet për bukuritë e veçanta të natyrës sa magjepse, madhështore dhe e ashpër; Ali Pashën e vlerëson nga karakteri burrëror, dhe simbol i bujarisë së shqiptarëve, quan kryelartë e me një autoritet sovran; Shqiptaret i quante: “...njerëz të fortë, të ashpër, të pathyeshëm, sepse nëse ata nisen në luftë, sigurisht që kthehen me fitore...”; Vlerëson anën historike, madje himnizoi historinë shqiptare, sidomos Skënderbeun dhe kordhën e tij legjendare....

I pëlqeu pozicioni Gjeografik i Shqipërisë, sa arriti të himnizonte natyrën shqiptare (agimet dhe perëndimet e diellit, ditët me diell). U

dashurua me kulturën shqiptare, sidomos duke vlerësuar veshjet, zakonet, mitet etje., dhe sidomos këngët polifonike. U përfshi dhe emocionalisht sa dhe u motivua me Moralin dhe virtytet në një këndvështrim mjaft realist, më shumë vlerësonte vetitë e shqiptarit të thjeshtë, i cili ecte kryelartë në truallin stërgjyshor, duke spikatur mikpritja, bujaria, besa etj.

Edit Durham: “Paragjykimi mund të vijë nga padija apo mos njohja, në këto raste e vetmja rrugë për ta hequr atë, realizohet

vetë nga njohja konkretisht e realitetit”.

Edit Durham (Mary Edith Durham), udhëtare, artiste, shkrimtare dhe antropologe e dëgjuar britanike, e cila përshkroi jetën në trojet shqiptare.

Edit Durham, zonja britanike që u bë e famshme me shkrimet e saj për Shqipërinë dhe shqiptarët në fund të shekullit të XIX dhe në fillim të shekullit XX. Mes shqiptarëve ajo gjeti pamjen e jetesës që ishte e mbushur me ndjenja kombëtare dhe atë të

lirisë. Ajo gjeti pritjen karakteristike të miqve shqiptarë, si dhe një shpirt ku ajo ndjente luftën e tyre për njohje ndërkombëtare. Ajo këto karakteristika i përcolli në çdo rast të komunikimit me të gjithë perëndimorët (anglezë e të tjerë), të cilët dinin shumë pak për Shqipërinë dhe shqiptarët.

Pas botimit të librit të dytë “Refreni i Ballkanit” 1905, Edit Durham e vendosi shumë shpejt veten si autoritet i çështjeve shqiptare. Ajo pati sukses në udhëtimet e saj edhe pse u ndesh me terrene mjaft të ashpra, pengesa të qëllimshme të autoriteteve otomane, nuk u tremb nga përballja e mundshme e ndonjë pengmarrjeje nga ana kusarëve. Pavarësisht këtyre, ajo krijoi një reputacion të njerëzimit në vendet ku ajo shkeli. Me mendjen dhe sytë e saj si turiste dhe artiste, arriti të evidentonte disa opinione dhe t’iu bënte atyre komente mjaft entuziaste si: “Këtu është ngjyra, jeta dhe arti”.

Gjatë udhëtimit të parë për një kohë relativisht të gjatë në Shqipëri nga Jugu në Veri në vitin 1904, asaj i bëri përshtypje fakti që të gjitha shtresat e popullsisë nga do ku shkeli kërkonin pavarësinë e atdheut dhe njohjen angleze. Durhami nga kjo zbuloi një zë legjitim plot pasion sa dhe real, një e drejtë kjo që sipas saj s’mund t’ua mohonte askush... shqiptarëve!

Gjatë vitit 1908, atë e tërhoqën viset e Malësisë së Veriut të Shqipërisë. Në këtë kohë ajo e kishte transformuar veten në një etnografe dhe shprehte vendosmërinë në bërjen e studimeve serioze të fiseve shqiptare në trevat e Malësisë, dhe këtë e bëri realitet duke shkruar librin: “Shqipëria e Epërme” (1909). Ajo udhëtoi duke kaluar nga një fshat në tjetrin, e cila mori nderim madhështor. Për çdo fshat ajo evidentoi historitë dhe fotografoi nga afër çdo aspekt të jetës në fshatrat malore dhe arriti të grumbullonte një arkiv të pasur të traditave dhe zakoneve folklorike shqiptare. Gazetari britanik, Henri Nevinson, që e shoqëroi Durhamin, kur ajo administronte ndihmat për malësorët shqiptarë, gjatë luftërave ballkanike të 1911-1913, duke përshkruar cilësitë që e shndërruan atë në legjendë, thekson: “Qysh kur vuri këmbën në Shqipëri, ajo u bë shqiptare me zemër dhe shpirt”.

Më 1918 ajo u bë sekretarja e shoqatës Angli-Shqipëri e themeluar nga Aubrey Herbert në Londër dhe me anën e kësaj organizate kërkoheshin të drejtat e shqiptarëve. Përpjekjet e saj më pas konsistonin që Shqipëria të njëhej nga Lidhja e Kombeve më 1920. Ajo vazhdoi aktivitetin e saj edhe gjatë viteve 30-të, duke bërë shumë miq nga radhët e shqiptarëve, të cilët kishin mërguar në Londër. Ditën e 7 prillit të vitit 1939, kur ushtria fashiste italiane sulmoi dhe pushtoi Shqipërinë, 76-vjeçarja doli në një rrugë të Londrës duke mbajtur në duar një pankarte ku shkruhej: “Larg duart nga Shqipëria!”.

Veprimtaria e Edith Durham për popullin shqiptar ka qenë madhështore dhe duhet të hulumtohet më tepër. Durhami dëshmon se fillimi i misionit të saj në mbështetje të çështjes së shqiptarëve që kaq i mbarë falë ungjillorëve, sepse nuk dihet se si Durhami do të mund të udhëtonte ndryshe, aq gjatë e gjerë në gjithë territorin shqiptar, sikur të mos i ofrohej një dorë nga shqiptarët e ndershëm.

Shqiptarët e nderojnë akoma edhe sot Editin dhe kanë respekt për të. Ajo sipas shqiptarëve është “Mbretëresha e Malësorëve”. Ajo u mirëprit nga malësorët shqiptarë dhe gjatë kalimit të saj në këto vise nuk pati asnjë keqtrajtim edhe pse ishte një femër e vetme. Përshtypje të mbetura nga Shqipëria ishte tradita e “Burneshave Shqiptare”, që ishte një zakon ku femrat visheshin si burra dhe kishin një pozitë të qartë në shoqëri. Mbas vdekjes së saj në 1944, Mbreti Zog i Shqipërisë i dha merita të larta asaj. Mbreti Zog ka shkruar për të: “Ajo na fali neve zemrën e saj dhe fitoi si këmbim vëmendjen e malësorëve tanë”. Ajo vazhdon të nderohet si “Heroinë Kombëtare” dhe në 2004 në një deklaratë, presidentit shqiptar, Alfred Moisiu e cilësoi atë si një nga figurat më të spikatura të Shqipërisë të shekullit të kaluar.

Kushdo që e njohu nga afër popullin shqiptar shprehu për të gjithë afeksionin që ky vend delegon tek vizitorët e tij.

Nikolla Jorga: “Populli shqiptar së bashku me baskët, janë më të vjetërit në Evropë”.

Maximilian Lambertz: “Historia e Vërtetë e njerëzimit do të jetë e shkruar, vetëm kur ajo do të shkruhet me pjesëmarrjen e shqiptarëve”.

Lamartini: “Ky komb e ky popull nuk merret nëpër këmbë... Kjo është toka e heronjve të të gjithë kohërave...Homeri aty gjeti Akilin, grekët Aleksandrin e Madh, turqit Skënderbeun, njerëz këta të së njëjtës racë, të të njëjtit gjak”.

M. Huacunthe Hecquard: “Në asnjë vend të botës femrat nuk janë më të respektuara dhe nuk ushtrojnë një veprimtari më të fuqishme se shqiptaret dhe disa nëna shqiptare kanë përzënë prej shtëpisë bijtë e vet pasi ata ishin larguar nga fronti i luftës. Ato i kishin kthyer në fushën e betejës”.

Lord Bajroni: “Shqiptarët me kostumet e tyre bëjnë peizazhin më të mrekullueshëm në botë... Shqiptarët janë raca njerëzore më e

bukur që ekziston, trima më të fortë se kështjellat e tyre”.

Henry Noel Brailsford: “...Shqiptari ‘primitiv’, në fakt është ‘Mbinjeriu’ për të cilin Nietzsche ëndërronte”.

Giuseppe Katapangu: “Atlantida, e cila është zhdukur para 12.000 vjetësh, ishte tokë e Ilirëve (pellazgëve), të cilët shpëtuan nga përmytja e Atlantidës dhe filluan civilizimet e reja në të gjitha kontinentet, sidomos në Evropë, Afrikë dhe Azi të vogël!”

Agostino Ribeco: “Të drejtat mijëvjeçare të shqiptarëve, etnografike dhe gjeografike, shtrihen prej kohërave të vjetra në Iliri, Maqedoni dhe Thesali”.

Braislav Nusic: “Shqiptarët janë autoktonë, të cilët gjatë të gjitha dyndjeve të popujve, e ruajtën tipin dhe karakterin e vet në mënyrë të theksuar. Ata u bënë ballë sulmeve të romakëve, mësymjeve të dendura të sllavëve, të cilët ua pushtuan të gjitha fushat, ultësirat, dhe lumenjtë”.

Dushko H. Konstantinov: “Shqiptarët janë banorët më të vjetër të Gadishullit Ballkanik dhe pasardhës të drejtpërdrejtë të ilirëve të vjetër, të cilët kishin ndërtaur shtetin më të fuqishëm në Ballkan”.

Edvin Jacques: “Ilirët ose shqiptarët, këta bijë të paepur, ishin luftëtarë të shqipes, trashëgimtarë të denjë të Akilit, Filipit, Aleksandrit të Madh dhe Piros së Epirit...”.

Edvin Pears: “Shqiptarët janë pasardhës të racës më të vjetër

të Gadishullit Ballkanik, gjegjësisht të racës ariane, duke e nxjerrë këtë fjalë nga dy rrënjët e fjalëve shqipe: Ar dhe Anë, që d.m.th., ‘njerëz të arit të pastër’”.

Maks Myle: “Emrat e mjaft popujve të njohur rrjedhin nga fjalë e vjetër shqipe ‘Ar’. Kjo vlen edhe për mjaft vende të botës.”

Fanulla Papazogllu: “Dardania është njëra nga krahinat antike të Ballkanit ku popullata autoktone është ruajtur më së miri”.

Gos Xhen: “Origjina e shqiptarëve arrin deri te koha e pellazgëve dhe kanë origjinë para-helene”.

Gustav Majer: “Shqiptarët janë Ilir të rinj”.

Gjorgj Hahni: “Shqiptarët janë pasardhës të Ilirëve, ndërsa ilirët janë pasardhës të pellazgëve...Shqiptarët janë stërnipërit e Pellazgëve”.

Haki Pasha: “Po doli në shesh historia e shqiptarëve, Perandorinë Osmane e merr lumi”.

Harold Whitehal: “Hieroglifet egjiptiane, të krijuara para 4.000 vjetësh kanë domethënie shqipe”.

Henri Braisford: “Në Maqedoni, vetëm shqiptarët janë popull autokton”

Johan Fon Han: “Shqipja rrjedh nga ilirishtja dhe ilirishtja

nga pellazgjishtja”.

Jovan Cvijiq: “Sllavët e jugut, pas ardhjes në Ballkan, aty gjetën shqiptarët, të cilët nën tryshninë e tyre (sllavëve) u tërhoqën drejt jugut dhe në vendet më malore, ku i hasim edhe sot”.

Konstandin Papparigopulos: “Vetëm shqiptaret konsiderohen si pasardhës të racës ilire”.

Mikpritja, besa, mbajtja e fjalës së dhënë, janë disa nga vlerat më pozitive dhe tiparet më dalluese, me të cilat i karakterizojnë të huajt, shqiptarët.

Historia e popullit shqiptar, e fokusuar që nga kohët më të lashta e deri në ditët e sotme, vazhdimisht ka ngjallur dhe vazhdon të ngjallë ende interesin e shumë studiueseve, historianëve, publicistëve dhe albanologëve të huaj, të cilët herë pas here kanë botuar libra voluminoze me studime me mjaft vlera, duke pasqyruar me vërtetësi të kaluarën e Kombit shqiptar dhe rolin që ai ka luajtur në zhvillimet Ballkanike dhe Evropiane, si në planin politik ashtu dhe atë historik.

Patriotizmi, i cili është ndër ndjenjat më të theksuara e më të ngulitura te karakteri i shqiptarëve. Këtë e kanë vënë re jo vetëm studiuesit e lartpërmendur, por të gjithë studiuesit. Interesant është fakti se shqiptarët i ka bashkuar identiteti kombëtar shumë më herët se mjaft kombe evropiane. Shqiptarët në mbrojtje të atdheut,

patriotizmin e tyre e përforcojnë dhe me respektimin e lidhjeve vëllazërore, që i bënë një e të pa ndarë dhe si rrjedhojë ata shfaqin realisht atë që janë: besnikërinë, respektimin e fjalës së dhënë dhe mbrojtjen e të vërtetës dhe të drejtës deri dhe me sakrificë supreme. Këto vlera morale manifestohen dhe me njerëzimit të tjerë që i bashkohen kauzave madhore, të personalitetit, karakterit dhe çështjeve atdhetare.

Levenderia, “kursimi i armikut të mundur”. Në kohët e lashta e tillë është quajtur kjo ndjenjë, Levenderi. Ajo tregon më së miri ndjenjën e krenarisë, fisnikërisë dhe burrisë të shqiptarëve. Duke pasur parasysh këtë element, çdokush mund të konstatojë se shqiptarët nuk janë barbarë, ashtu siç janë përpjekur disa pseudo historianë t’i paraqesin.

“Gruaja është e paprekshme”. Ky është një parim i lashtë i shqiptarëve dhe vazhdon edhe në ditët e sotme, ndonëse jo si më parë. Në Shqipëri femra është e respektuar. Këtë e dëshmojnë fakte si mbretërimi i mbretëreshës Teuta më fronin ilir apo dhe Kanuni i Lekë Dukagjinit, i cili është cilësuar barbar, porse femrën e cilëson të paprekshme.

Kjo është Shqipëria jonë, ky vend i vogël me histori të rrallë.

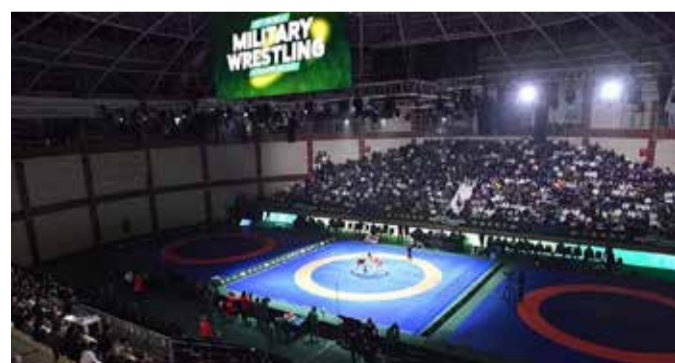
Mundësit ushtarakë të Forcave të Armatosura shqiptare, afër medaljes së bronzit në botërorin e Azerbajxhanit

Në Baku, Azerbajxhan u zhvillua Kampionati i 36-të Botëror Ushtarak i Mundjes për meshkuj dhe femra. Në këtë aktivitet mori pjesë edhe ekipi shqiptar i Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë, duke përfaqësuar denjësisht vendin tonë, me trajner Major Zylfi Shehun dhe mundësit, nëntoger Oltjan Bardhi, kategoria e peshës 57 kg, stili i Lirë, rreshter Klodjan Koçi, kategoria e peshës 130 kg, stili Greko - Romak dhe Ushtar II Marjan Kola, i kategorisë së peshës 87 kg, stili Greko - Romak. Më shumë se 230 sportistë të shteteve të ndryshme të botës morën pjesë në këtë aktivitet.

Mundësit tanë zhvilluan ndeshje të forta, ku dhe arritën të futeshin në garën për medalje bronz (vendi 3 - 5). U-II Marjan Kola, pas ndeshjeve fituese, u kualifikua më tej për t'u ndeshur me nën kampionin e botës dhe kampionin e Evropës në kategorinë 87 kg, ku mundësi i ekipit tonë U-II Marjan Kola zuri vendin e 5-të në botë, duke zhvilluar ndeshje të nivelit të lartë dhe duke marrë edhe duartrokitjet e publikut. Gjithashtu edhe mundësit e kategorisë 57 kg u renditën i 7-ti dhe ai 130 kg u rendit i 8-ti në peshën e tij, çka përbën një lajm të mirë dhe premtues për të ardhmen e sportit të mundjes në Forcat e Armatosura.

Synimi i trajnerit Major Zylfi Shehu ka qenë zona e medaljeve, ai shprehet se tashmë kemi krijuar një ekip cilësor dhe premtues për të ardhmen, objektivi kryesor për garat e ardhshme ndërkombëtare do të jetë marrja e medaljeve individuale si dhe do të synohet edhe për rezultat ekipor. Të rinjtë dhe të rejtat që do të bëhen pjesë e Forcave të Armatosura do të kenë mundësinë që të bëhen pjesë e ekipit të sporteve ndeshës. Risi e veçante do të jetë edhe përfshirja për herë të parë e femrave në ekipin e mundjes.

Trajneri,
Major Zylfi Shehu

Prof. Asoc. Dr. Zaho GOLEMI

Rinia antifashiste e fshatit Vajzë

(Në kuadër të 80-vjetorit dhe në kujtim të Delo Mystehak Sulçaj (10.6.1929-30.11.1943), dëshmorit 14-vjeçar, të ekzekutuar nga fashizmi gjerman se ishte pjesë e rinisë antifashiste të fshatit Vajzë, familje me rrënjë e degë të lidhura fort me formacionet partizane të Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare; rinia antifashiste e fshatit Vajzë ishte një kontribuuese me vlerë në lirinë e Shqipërisë).

Janë me qindra dëshmorë e heronj shqiptar në monumente e lapidarë. Dëshmorët e heronjtë nuk rrojnë në mermer të akullt, por në radhë të parë jetojnë në zemrën e ngrohtë e të përjetshme të popullit, jetojnë në fisnikërinë e tij.

Vajza e historisë, fshati i Labërisë, i lashtësisë kaonike, i qytetërimit amant, i burrave të fortë si shkëmbi, i luftëtarëve e kapedanëve të lirisë, në barrikadë të parë në rreshtat kundërshtuese të pushtimeve nëpër shekuj, fshati i kapedanit e prijësit Hito Zenel Hitaj, por dhe trimave e luftëtarëve të mëdhenj të luftërave për liri e pavarësi, fshati-bazë nisje nga Beuni, për luftën e Vlorës të epopesë së madhe të 1920-tës, por që u bë edhe fshat martir antifashist kundër fashistëve italianë e gjermanë. Djemtë e Labërisë ndoshta një shumicë nuk e njihnin historinë e luftërave të shqiptarëve të lexuar në historikë, biblioteka e arkiva, por njihnin fort bëmat e trimëritë e të parëve nga këngët e trashëgimia gojore e pasur. Ata ndoshta nuk kishin dijeni, për Herodotin, Tukididin, Polibin, Tit Livin, Plinin e ri, Plinin plak, Strabonin, Hans Delbrück-un, Sun Tzu-në, Marcus Tullius Cicero, Henri Zhomein, Karl Fon Klauseviç-in etj, (përfshito këtu një pakicë djemsh të shkolluar), por përtej filozofëve, historianëve të luftërave, gjeografëve e gjeneralëve botërorë, njihnin mirë artin e të luftuarit shekujve, për racën arbërore, racë që nuk e theu gjurin, para asnjë pushtuesi. Kështu erdhi rinia e fshatit Vajzë dhe e gjithë Labërisë deri në prag të 7 prillit 1939, ditën e pushtimit nga fashizmi italian. Duke i dalë zot vatani çeta rrëmbu armët dhe doli në mbrojtje në Skelë dhe Bestrovë të Vlorës, sikurse ishte nga të parat fshatra që ngriti njësit gueril dhe çetë partizane të fshatit.

Në Historikun e fshatit Vajzë të shkruar nga një komision me 17 anëtarë në vitet 1970-1980, si dhe të riformuar, rishkruar e ripublikuar nga një komision prej 13 anëtarësh, në vitin 2023, me rastin e 79-vjetorit të çlirimit të atdheut, në mënyrë të unifikuar shkruhet se: Rinia antifashiste e fshatit Vajzë ka qenë pjesë e gjithë formacioneve antifashiste të fshatit, krahinës e më gjerë. Ndërsa për Delo Sulçajn, të pushkatuar nga trupat gjermane në moshën 14-vjeçare, dhe që është në proces të hartimit të dokumentacionit, për shpallje dëshmor shkruhet: “Delo Mystehak Sulçaj, djali i Këze Shahin Sulçaj dhe vëllai i dëshmorit Mete Sulçaj; ishte fare i ri në moshë, akoma nuk i kishte mbushur të 14 vjetët, kur në një natë nëntori të vitit 1943, u kap nga gjermanët dhe u pushkatua në afërsi të Buzës së Bletës. Ai mbajti qëndrim prej burri përpara xhelatëve fashistë e bashkëpunëtorëve të tyre ballistë, dhe nuk tregoi asnjë nga bazat partizane, as shokët e fshatarët se ku ndodheshin (sipas origjinalit të “Historiku i fshatit Vajzë”, të botimit të dytë, Vajzë 1980, faqe 140-141). Në historik, kur i referohet “Të rinjtë e fshatit Vajzë”, gjejmë të shkruhet: “Edhe të rinjtë e fshatit Vajzë nuk qëndruan prapa, ata u treguan trima e të vendosur, mbushën radhët e çetës partizane të fshatit dhe të çetave të tjera të rregullta, ata ishin agjitorë të zjarrtë për çështjen e luftës kundër fashizmit italian e gjerman, punuan pa u lodhur me rininë antifashiste të fshatit dhe luftuan me trimëri dhe shumë prej tyre dhanë edhe jetën për çlirimin e Shqipërisë”. Të rinjtë e fshatit Vajzë që ranë në luftë për çlirimin e Atdheut me armë në dorë kundër okupatorit fashist e bashkëpunëtorëve të fashizmit janë: Sheremet Çerçiz Çaushaj, Mete Mystehak Sulçaj, Faik Ormen Shakaj, Qendro Sadush Bellaj, Lelo Hadër Habilaj, Maliq Hadër Habilaj, Haxhi Hate Deraj, Xhepo Xhevit Shakaj, Isa Zagoll Veselaj. Pjesa tjetër e të rinjve, shumica e të cilëve u rreshtuan në radhët e çetave partizane e më vonë në batalionet dhe brigadat e Ushtrisë Nacionalçlirimtare, si dhe disa prej tyre ushtuan një aktivitet të mirë në terren gjatë gjithë kohës së luftës ishin: Pirro Rexhep Hoxhaj, Vojsava Hitaj, Donika Hitaj, Çize Bellaj, Marika Brahimaj, Tafil Sadushaj, Malo Alem Nazaj, Bino Kasaj, Xhevdet Kasaj, Remzi Begë Hanaj, Selfo Ferhati, Reshat Zagoll Bilbilaj, Maliq Sadushaj, Fuat Çerçiz Çaushaj, Hysen Brahimaj, Shamet Hanaj, Reiz Ali Brahaj etj. Aktiviteti patriotik e luftarak i popullit të Vajzës është një vepër monumentale që tregon qëndrësë, burrëri, guxim, trimëri dhe besim të patundur në fitoren përfundimtare mbi okupatorët dhe bashkëpunëtorët e tyre. Ndërkohë që të rinj të tjerë antifashistë që janë ekzekutuar nga italianët e gjermanët janë në një moshë fare të re sikurse kanë qenë nëntë të ekzekutuar në fshatin Vajzë sikurse ka qenë edhe Delo Sulçaj, Ferik Zagoll Bilbilaj, etj.

Gjaku i 22 dëshmorëve të LANÇ-it, tashmë të shpallur Dëshmorë të Atdheut, meriton të nderohet bashkë me gjakun e 10 të rënëve të tjerë për lirinë: Delo Mystehak Sulçaj, Ferik Zagoll Bilbilaj, Dalan Mehmet Kamberaj, Këze Shahin Sulçaj, Pesare Xhezo Kërroçaj, Beqir Hasho Osmani, Abdyl Hasho Osmani, Shaho Barjam Selimaj, Sadedin Sherif Hazizi, Azbi Nurçe Hitaj.

Fshati Vajzë, fshati i Ali Asllan poetit e ka larë me gjak lirinë. Kështu në fakt nuk ka 22 dëshmorë lufte të luftës antifashiste, që gjenden në lapidar, sikurse janë: Perlat Rexhepi (hero dhe dëshmor), Sadik Karafil, Rexhep Shakaj, Teki Hanaj, Lelo Hadër Habilaj, Maliq Hadër Habilaj, Isa Veselaj, Mete Sulçaj, Qendro Bellaj, Mustafa Bellaj, Fehta Resulaj, Gani Resulaj, Faik Shakaj, Haxhi Deraj, Fehti Bora, Axhem Veselaj, Hasan Zenelaj, Zihni Rexhepi, Jetulla Kapaj, Refat Kacaj, Jonus Karemani dhe Sheremet Çaushaj. Por në fakt ka dhe duhet të shkruhen në lapidar 32 dëshmorë të Atdheut, pasi edhe të pushkatuarit janë dëshmorë në bazë të kriterëve të Ligjit nr. 109/2018, datë 20.12.2018, “Për statusin e Dëshmorit të Atdheut”, neni 5 “Kriteret për shpalljen ose njohjen e statusit “Dëshmor i atdheut”, pika d), shtetasit shqiptarë të pushkatuar për pjesëmarrje në formacionet

luftarake Nacionalçlirimtare apo për mbështetje të pjesëmarrësve të Frontit Antifashist Nacionalçlirimtar të pushkatuar për hakmarrje nga pushtuesit nazifashistë apo bashkëpunëtorët e tyre, nga data 7 prill 1939 deri më 9 maj 1945. Që të gjithë të rënë në frontin e luftës Çlirimtare por edhe ata që janë pushkatuar e sakrifiku për lirinë e Shqipërisë meriton titullin e lartë “dëshmor”.

Cili ishte Delo Mystehak Sulçaj, i cili ka hyrë në epopenë e Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare si “pioneri-dëshmor” i fshatit Vajzë? Delo Sulçaj (10.6.1929 - 30.11.1943), ishte i biri i Mystehak Sulçaj nga Vajza e Vlorës dhe Këze Shahin Sulçaj me origjinë nga Beçishti i Tepelenës, (edhe nëna e tij është ekzekutuar nga fashizmi), por ishte edhe vëllai i dëshmorit Mete Sulçaj nga Vajza e Vlorës. Delua ishte lindur në Vajzë të Vlorës më 10 qershor 1929, kur vendi ynë ishte në regjim monarkik.

Delo Sulçaj, erdhi në jetë në një familje me tradita patriotike, luftarake e atdhetare. Delo Sulçaj, ishte burrëruar dhe bërë “djali për pushkë”, siç quhej në Labëri për djemtë që u kishte “djersitur mustaqaja”. Familja e tij ishte e varfër, por e ndershme dhe gëzonte respekt në mbarë fshatin e krahinën. Njihet e transmetohet në breza qëndrimi i tij para përpara pushtimit që faktikisht ishte qëndrim i një heroi lufte, që nuk ju drodh qerpiku para ekzekutimit fashist. Delo Sulçaj u rrit në kushte të vështira ekonomike. Babai i vdiq shpejt, në vitin 1936, duke e lënë fare të vogël, në moshën 7 vjeçare. Delua me vëllezërit e tij u detyruan të punojnë hyzmeqar tek bejlerët e Vlorës për të siguruar bukën e gojës. Vëllai i tij më i madh Gani Sulçaj, herë i burgosur nga regjimi mbretëror e herë i arratisur, nuk mund të siguronte jetesën për familjen për të ardhura. Familja e Delos u lidh shpejt dhe tërësisht me luftën, duke venë në shërbim të saj gjithçka; shtëpinë, njerëzit dhe atë pak pasuri dhe mbi të gjitha zemrat e tyre. Vëllezërit e tij Ganiu dhe Metja dolën partizanë, nëna e tij me Delon bënin shërbime të tjera si bazë e luftës antifashiste nacionalçlirimtare. Ai si një i ri antifashist, u dallua për aktivitet në shërbim të luftës çlirimtare, kryente detyra korrieri, shoqërua i partizanëve nga njëra bazë në tjetrën etj. Gjatë operacionit të 30 nëntorit 1943 dhe pikërisht ditën e teksa po zbriste nga mali i Beunit, bashkëpunëtorët e fashistëve ishin fshehur dhe diktuan zbritjen nga mali të një djali energjik por të vetmuar. Kështu Delo Sulçaj si pjesë e familjes të lidhur fuqishëm me luftën partizane e kapin në befasi tek mullinjët e Vajzës. Sapo zbriti në rrugë dhe kur po kalonte drejt përroit u kap dhe u dorëzua gjermanëve menjëherë. Duke marrë informacion se kush ishte dhe çfarë familje përfaqësonte, nazistët gjermanët e pushkatuan po atë ditë afër vendit që quhet “Buza e Bletës” në Vajzë. I riu guximtar, 14-vjeçari Delo Sulçaj, nuk u përkul e as iu nënshtua nazistëve gjermanë edhe para pushtimit duke e mbyllur jetën e tij fare të re me nder e dinjitet, si një i ri patriot antifashist i vendosur. Ai jeton përjetësisht në memorie të kombit, por që meriton të shpallet me emrin e ndritur “Dëshmor”, titull që e kanë merituar prej kohësh, bazuar në kriteret e ligjit nr. 109/2018, datë 20.12.2018, “Për statusin e Dëshmorit të Atdheut”, neni 5 “Kriteret për shpalljen ose njohjen e statusit “Dëshmor i atdheut”, Delo Sulçaj, ra në fushën e nderit dhe ngeli i pavdekshëm,

në memorien e fshatit Vajzë si dëshmor edhe pse statusi i dëshmorit vonoi juridikisht. Delua ishte vëllai i vogël i Ganiut (Sulçaj-Vajza) dhe Metes (Sulçaj-Vajza), mjaft të njohur për aktivitetin patriotike e luftarak jo vetëm në çetën e fshatit Vajzë. Mete Sulçaj ra dëshmor i LANÇ-it, ndërsa Gani (Sulçaj-Vajza) ka qenë atdhetar, luftëtar partizan, burrë shteti i shquar i Ushtrisë; që edhe pse i gjymtuar që në luftë shkroi një faqe të ndritur historie, burrërie e ndershmërie në shërbim të Atdheut.

Nëse depërtojmë në historikun e fshatit Vajzë gjejmë, se “Vëllai i madh i Delos, Gani Vajza (Sulçaj) ka qenë një ndër figurat e shquara të luftës antifashiste, komunist i vitit 1942, nga të parët në fshatin Vajzë. Delua ndoqi shembullin e vëllait të madh Ganiut. Gani Vajza, me gjithë familjen e tij, me dy vëllezërit më të vegjël, Sefer Sulçaj, Mete Sulçaj si dhe me njerëzit Këze Shahin Sulçaj, Delo Sulçaj (që u ekzekutua nga pushtuesi), ai edhe me kushërinin e tij Tahir Elmazin (Sulçaj) u hodhën pa rezerva në luftën e madhe antifashiste, duke dhënë kontributin e tyre si familje dhe ai si individ. Gani Mystehaku Sulçaj u shqua për trimëri e guxim në luftë kundër okupatorit fashist dhe tradhtarëve të vendit. Në një nga luftimet ai u plagos rëndë, duke humbur dorën e majtë dhe ngeli përjetë i gjymtuar fizikisht, me zemër të fortë atdhetare dhe besnik i idealeve të çlirimit. Por edhe pse mbeti me një dorë, ai luftoi dhe u dallua në çdo betejë, si partizan dhe antifashist. Ganiu ishte gjithmonë i pari në sulm. Ai nuk merrte parasysh asnjë lloj sakrifice. Luftoi me urretje të pakufishme për armikun dhe ushqente një dashuri të zjarrtë për popullin dhe për Atdheun. Gani Mystehaku Sulçaj edhe pas luftës, duke shërbyer në ushtri si oficer në nivele të larta, si edhe në organet e punëve të brendshme, kreu me nder e plot sukses detyrat e ngarkuara si komandant reparti e njësie. Kolonel Gani Vajza ka ngelur në kujtesën e një plejade të gjerë ushtarakësh dhe që e kanë njohur kur ka punuar në Divizionin e Mbrojtjes së Popullit në Shkodër, në shumë zona të saj, Komandant i Kufirit në Peshkopi, Komandant i Repartit Ushtarak nr.84 (Brig. Ndjekjes) Tepelenë, Drejtor në Ministrinë e Brendshme si dhe detyra të tjera në strukturat e sigurisë së shtetit dhe të burgjeve, që ngelet një figurë elitare e burrërore që i bënte nder çdo lloj detyre, një autoritet i padiskutueshëm dhe një shtetar dinjitoz e krenar veprimtarinë në luftë dhe në punë. Ai kurdoherë zbatoi me besnikëri e atdhdashuri gjithë detyrat që iu ngarkuan, si dhe gjithmonë ka qenë vigjilent dhe i gatshëm për të kryer çdo mision e përgjegjësi shtetërore. Gani Vajza - Sulçaj, si bir i popullit të Vajzës, si luftëtar për çështjen e madhe të Shqipërisë, mbeti si një figurë e shquar dhe shumë e dashur ndër bashkëfshatarët e tij dhe të bashkëluftëtarëve të lirisë, që ka pasur djalin Ëngjëllin, i cili ka humbur jetën në një aksident dhe dy fëmijë të tjerë, Gjonin dhe Luizën. Gani Vajza është një ndër partizanët që luftoi me një dorë sepe ishte plagosur në betejën në Radhimë, kur ishte në çetën Plakë, sikurse edhe Çobo Shakaj, që ishte babai i DSh Kol. Eqerem Çobo Shakaj, (për momentin i strehuar në një shtëpi të moshuarish, në Kavajë; si i pa strehë), komisar Ago Çeli i batalionit “Asim Zeneli” dhe Elmaz Teme, (ish-Sek. Parë në Tepelenë; që e dërguan dhe kryetar kooperative në Dukaj). Pleqësia e fshatit Vajzë në bashkëpunim edhe me Shoqatën Kulturorë Atdhetare “Vajza”, me Kryesinë e Organizatës së Dëshmorëve dega e Selenicës por edhe në bashkëpunim të ngushtë me Shoqatën e Historianëve ushtarakë shqiptarë, e ka evidentuar si një ndër të rënë gjatë LANÇ-it, që plotëson plotësisht kriteret sipas ligjit për t’u shpallur me titullin e lartë “Dëshmor i Atdheut”, sepse ia preu jetën në mes pushkatimi i nazifashistëve gjermanë.

Historiografia shqiptare do t’i kujtojë gjithmonë trimat dhe ata që ranë për Atdhe, që gjakun e derdhën pa kursim. Të rënë janë përjetësuar dhe trupëzuar me idealat e përjetshme të vetë kombit, prandaj edhe kujtohet Delo Mystehak Sulçaj në tetëdhjetë vjetorin e rënies së tij.

Në aspektin juridik, kompetenca që i jep ligji institucioneve të shtetit shqiptar, Prefektit në të pesë pikat e “nenit 11-Komisionet vendore”, ligji nr. 109/2018, “Për statusin e Dëshmorit të Atdheut”, mundëson propozimin për Delo Mystehak Sulçaj për shpalljen “Dëshmor i Atdheut” në Komisionin Qendror të Statusit të Dëshmorit të Atdheut, i ngritur pranë Ministrisë së Mbrojtjes, që besohet se është vetëm çështje kohe. Edhe pse jeta e tij ishte e shkurtër kontributi për çlirim nuk harrohet brez pas brezi dhe gjaku i bijve të fshatit Vajzë meriton nderim e homazh si dhe lartësim në piedestalet e lirisë së kombit. Nderimi për bijtë e lirisë sikurse është edhe Delo Sulçaj është nderim që nuk është i mjaftueshëm vetëm të nderohet në një ditë sikurse është nderimi në ditën e Dëshmorëve të Kombit, më 5 Maj, datë e pamjaftueshme për t’u nderuar gjaku i të rënëve, as vetëm ceremoniale qendrore shtetërore me protokoll shtetëror, që bëjnë nderimet ceremoniale zyrtare tek kryeqendra e memorialëve dhe kujtesës së kombit për dëshmorët, në kompleksin e “Varrezave të Dëshmorëve të Kombit” tek monumenti “Nëna Shqipëri”. Nderimi i të rënëve bëhet edhe më i ngrohtë dhe më mesazh-përcjellës tek familjet, organizatat, tek rinia, tek fshati ku lindi dhe u ekzekutua barbarisht dëshmori pionier Delo Sulçaj. Nderimi për të rënë ka qenë dhe do të ngelet nderim e vlerësim për identitetin e shqiptarizms.

Kontaktoni

NUMRAT E REKRUTIMIT NEPER RRETHE

SHKODËR
068 233 4681

KUKËS
068 209 8572

DIBËR
068 336 6108

LEZHË
067 580 0466

DURRËS
069 290 0055

TIRANË
068 672 1576

ELBASAN
068 806 6385

FIER
069 224 1289

BERAT
069 253 4025

KORÇË
0673762747

GJIROKASTËR
0697352024

VLORË
069 253 6102

